

Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 38 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din.

GLASILLO J. R. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu Domoljuba,
naročnika, reklamacije in inserati pa Upravištvu
Domoljuba, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Poglavitni namen.

Naša taktika — pravilna.

Namen vsake poštene vlade mora biti koristiti državi. Vsak posamezen minister in celotna vlada mora premišljevati, kaj je v prvi vrsti potreba narodom, ki so združeni v naši državi. In česar je pri nas danes najbolj potreba? Eden trdi: enakosti med Srbi, Hrvati in Slovenci, drugi se zavzema za pravičnost, tretji za red in mir. Vsega tega nam je v tej državi krvavo potreba, če hočemo, da država obstane. Označiti pa moramo to z eno skupno besedo: *treba je sporazuma med vsemi tremi narodi, da se bodo vsi čutili enako domače v skupni hiši, ki jo imenujemo Jugoslavija.* To mora torej tudi biti glavni namen sedanje vlade.

Politika SLS je že doslej zasledovala vedno ta cilj. Vsak, kdor količkaj pozna zgodovino naše stranke, ve, da smo neprestano povdarjali to misel. Pri volitvah v konstituanto se je sicer dala večina slovenskega naroda zapeljati na druga pota. SLS leta 1920 na Slovenskem ni dobila večine. Toda kmalu je slovensko ljudstvo spoznalo svojo napako in lansko leto je ogromna večina Slovencev povedala, da odobrava stališče SLS, ki hoče na podlagi zakonodajne avtonomije sporazuma v naši državi. Tudi po zadnjih volitvah je naša stranka doživljala večasih težke trenutke. Koliko je bilo treba potrpljenja pri naših ljudeh, ki so videli, kako jih centralizem pritiska! Koliko je bilo treba premagovanja pri naših poslancih, da so vzdržali v Belgradu kljub temu, da se je Slovincem dajalo komaj drobtine! *Kaj je torej SLS držalo v tem boju? Zvesti, da je na pravi poti in da morajo njeni napori končno pripeljati do cilja.*

Tudi Hrvatje dolgo časa niso mogli razumeti, da je edino taktika SLS pravilna. Radič je pri volitvah zmagoval, pa ostal doma za pečjo, srbski zagrizenci pa so si od veselja nad tem meli roke. Šel je celo v tujino na Angleško in na Rusko, da bi lam poskusil svojo srečo, pa je končno moral uvideti, da vse to nič ne pomaga. Rad ali ne rad je mož končno stopil v stopinje dr. Korošca in poslal svoje poslance tja, kamor spadajo, namreč v parlament. Največ-

je zadoščenje vztrajnosti in doslednosti naše stranke je bil ta korak hrvatskih poslancev.

Končno je torej sestavljena vlada, ki si je zapisala kot svoje geslo: sporazum. To je radi tega tudi njena glavna in najvažnejša naloga. *Prišla je večina poslancev do tega, da je bila edino taktika SLS pravilna.*

Velike teškoče in zapreke.

Naloga, ki jo je prevzela sedanja vlada ni lahka in se je tudi ne da hitro izvršiti. *Sedanji ministri so prevzeli neurejeno in do temeljev razrahljano državo.* Vsakdo ve, kako težko je urediti zadolženo in zanemarjeno kmetijo. Koliko dela, koliko skrbi, koliko prečutih noči stane tudi najboljšega gospodarja, če mora kaj takega prevzeti. In zanemarjenost v naši upravi je ogromna. V ministrstvu za socialno politiko na primer leži okrog 200.000 prošenj in raznih vlog, nerešenih. *Veliko število uradništva je sploh nerabnega, ker so razni ministri nastavljali ljudi brez ozira na izobrazbo, samo da so svoje pristaše spravili h kruhu.* Razni bivši ministri, generali in drugi mogočnjaki, ki so padli s svojih prestolov, rujejo in intrigirajo na vse strani. *Mnogo uradnikov je še danes, ki niti ministrskih ukazov ne izvrše takoj.* In vrhu vsega tega strahovita balkanska počasnost, kjer velja kot največja modrost znani izrek: *»Ima vremena« (saj se ne mudi).*

Nergači.

S takimi in enakimi težavami se bori in se bo morala boriti sedanja vlada. Zraven pa bodo ob teh težavah pristavljali svoj lonček, da skuhamo svoj močnik, tudi Žerjavovi liberalci in Pueljevi samostojneži. Veliko so že škodovali slovenskemu narodu, razumljivo je torej, da se tudi sedaj niso poboljšali in želijo zavreti kolo razvoja, ki vodi do sporazuma. Na njihove laži, obrekovanja in sumničenja smo že navajeni. Upamo po vsej pravici, da naših mož, ki so stali v trdem boju doslej, tudi take intrige ne bodo begale. Samoposebi je razumljivo, da se bo dobil povsod tudi tak nergač, ki se mu ne da ustreči. Kdor pričakuje od sedanje vlade takoj vsega in kdor misli v prvi vrsti na svoje lastne koristi, tak pade v skušnjava, da začne za-

bavljati, če mu ne bo šlo vse po njegovem. Kdor pa je videl dosedanjo vztrajnost in doslednost našega naroda, ve, da bo ljudstvo tudi v naprej zaupalo edino pravi politiki SLS in da bomo redke nergače prav z veseljem prepustili Puelju in njegovim privrzcem. *Mi rabimo moš in teh v vrstah SLS ne bo manjkalo.*

Le eno je potrebno...

Mi dobro vemo, da ni malenkost, če morajo naši kmetje posebno v nekaterih okrajih plačevati ogromno osebno dohodnino; mi se zavedamo, da je strašna krivica, da je n. pr. za poljedelsko ministrstvo v sedanjem proračunu, ki so ga dobili ministri, silno nizka vsota; z gnevom gledamo, kako je sedaj Slovenija na vseh koncih in krajih zapostavljena, mi bridko občutimo, kako je liberalno učiteljstvo in uradništvo zaničevalo slovenski narod in trobilo v velesrbski rog; toda vse bomo prenesli, vse to bo minilo, ko dosežemo svoj glavni cilj: *sporazum med narodi in s tem zakonodajno avtonomijo Slovenije.* Krivice je treba izravnati, bremena olajšati, težave omiliti, vse to pa bo mogoče izvršiti v polni meri šele takrat, ko bomo Slovenci gospodarili na svoji zemlji. Veliko bo morala sedanja vlada delati, veliko popravljati,

MILO „GAZELA“ ODEHTA
PO SVOJI IZBORNI KAKOVOSTI
vse manjvradne, cenejše izdelke.
DOBITE GA V VSAKI TRGOVINI.

toda niti trenutek ne sme izgubiti izpred oči svojega glavnega cilja: sporazuma.

Politična taktika SLS se je doslej obnesla. Trdno smo prepričani, da se bo obnesla tudi sedaj. Cilj vse te politike pa je korist slovenskega naroda. Kdor je doslej zaupal, bo tudi zanaprej, vedel bo pa tudi, da je ta pot do našega glavnega cilja strma in težka. Slovenska ljudska stranka tega cilja ne bo izgubila nikoli izpred oči, naj tudi počno nasprotniki, kar hočejo. Mirno in samozavestno gremo po zažrtani poti do glavnega cilja — do slovenske avtonomije.

Poljedelski minister v Ljubljani.

Z zadoščenjem lahko ugotovimo, da smo vendar enkrat dobili poljedelskega ministra, ki se je z vso ljubeznijo zavzel za povzdig kmetijstva, prav posebno še slovenskega, ki so ga prejšnje vlade tako zelo zanemarjale. Dr. Kulovec ni novinec v kmetijskih vprašanjih; kot dolgoletni tajnik SLS je imel zlasti veliko stika s Kmetisko zvezo. Na neštetihih sejah te odlične družbe najrazboritejših kmetijskih zastopnikov je imel dovolj prilike, da je do dna spoznal vse težave in potrebe kmetijskega stanu. Zato ni prav nič čudnega, da je sedaj kot minister brez oklevanja in tipanja na vse strani z večjo roko prijel kmetijsko vprašanje. Zdi se nam, da je že zadnji čas. Zakaj prejšnje vlade so bile ne samo popolnoma odvisne od velebank in veleindustrije, temveč so bili ministri naravnost soudeleženi pri kapitalističnih podjetjih. Kot taki so povsod in vedno dajali prednost bankam in jim naklanjali vsemogoče dobrote, kmetijstvo pa so ne samo zanemarjali, temveč ga naravnost v korist velekapitala izmozgavali. Sijajen zgled za to nam je denar Narodne banke in čekovnega zavoda. V teh dveh se zbirajo milijardni kapitali. Toda niti vinarja nima od njega kmetije, temveč ves je za majhne obresti izposojen velebankam in veleindustriji. Naše kmetijsko združništvo pa ne dobi niti fیکا.

Prav tako je s proračunom. Kmetijsko ministrstvo je dobilo naravnost smešne vsote — nekaj nad 100 milijonov dinarjev, dočim so razni korupcionisti in njih velebančni prijatelji oškodovali državno kaso za mnogo stotin milijonov.

Sedanji kmetijski minister je na prvi pogled uvidel velike krivice, ki se gode kmetijskemu stanu. Videl je veliko zanemarjenost in malomarnost, ki je vladala v kmetijskem ministrstvu. Dobro se tudi zaveda, da bo treba ogromnega in zlasti dolgotrajnega dela, preden se bo moglo vsaj nekaterim najnujnejšim potrebam povsem zadoštiti.

Da bi se napravil enoten in temeljit načrt za obnovo kmetijstva, sklicuje kmetijski minister po vsej državi sestanke kmetijskih strokovnjakov in kmetov. Na teh sestankih se vse nujne zahteve kmetijskega gospodarstva temeljito prerašetajo in zberejo. Vsa ta zbrana in urejena snov pa bo tvorila podlago za nadaljnje obdelovanje v kmetijskem ministrstvu, ki ima nalogo potom postav vse te zahteve polagoma, kolikor bo možno, oživotvoriti in uveljaviti.

V Ljubljani se je vršil tak sestanek preteklo soboto. Podrobnejše poročilo še prinesemo.

Sestanka se je udeležil tudi kmetijski minister, ki je pozdravil zborovalce z besedami, da ga prav posebno veseli, da more posvetovanju prisostvovati v dvorani, kjer se je sklenilo toliko za kmeta koristnih postav in odkoder je po vsej deželi izšlo množno gibanje za napredek kmetijskega gospodarstva. (Zborovanje se je namreč vršilo v zbornici bivšega deželnega zbora.)

Med debato je g. minister opozoril na krivico, da je ves milijardni kredit Narodne banke na razpolago samo trgovini, kmetje pa nimajo nič od tega. Rekel je, da ne bo miroval preje, da del tega kredita dobi tudi kmetijstvo. Osnovala se bo osrednja zadružna banka samo za cenene kmetijske kredite, predložil se bo nov enotni zadružni zakon, ki naj posebno pospešuje kmetijsko združništvo. Za prihodnji proračun poljedelskega ministrstva je predlagal 800 milijonov dinarjev in upa, da bo obveljalo vsaj 500 Din. V Sloveniji se bo otvorila nova prepotrebna mlekarska šola.

Z novim poljedelskim ministrom, ki je sam sin kmetijske matere, se je delo za napredek našega kmetijstva posvežilo. Gotovo je, da uspehi ne bodo takojšnji in popolni. Zakaj na eni strani ima kmetijstvo premnogo močnih in vplivnih sovražnikov v državi, na drugi strani pa ovira hiter in uspešen razvoj centralizem, ki skuša že v kali zatreti vsako smotreno, veliko in uspešno delo za prosep ljudskega gospodarstva. Vendar upamo, da bo kmetijski minister premagal največje ovire in tako pripomogel kmetijstvu do večjega napredka.

Kadar pa bo sedanji kmetijski minister mogel pokazati svojo ljubezen do kmetijstva v prestolici avtonomne Slovenije, kjer bo mogel delati v krogu slovenskih kmetov in strokovnjakov brez centralistične cokolje, takrat bo napočila našemu kmetijstvu zopet tista doba kmetijskega napredka, kot je bila pod pokojnim dr. Krekom in dr. Lampetom.

Brez laži ne izhajajo.

»Kmetijski liste« se trudi na vse pretege, kako bi nahujskal kmeta proti kmetu. Ker liberalcem ni prav, da se SLS toliko trudi ravno za odpravo krivice, ki tlačijo našega kmeta, rinejo sedaj posebno v ospredje lažnivi »Kmetijski liste«, da bi ž njim, ki nosi kmetijski naslov, zbegali kmetijske vrste.

V 42. številki piše: »Takega odiranja pri osebni dohodnini in drugih davkov ni še bilo kot sedaj, ko sedijo klerikalci v vladi. Po celi deželi radi tega vre, po shodih pa klerikalni poslanci, celo kmetje poslanci, delovanje klerikalnih ministrov zagovarjajo in dokazujejo, da je tako prav.« Radi bi vedeli, kdo je tisti »klerikalni« poslanec, ki je kjerkoli dokazoval, da je prav, da je taka osebna dohodnina. Prijatelji resnice okrog »Kmetijskega lista« na dan z imeni, sicer vam še naprej ostane pridevek, ki vam ga je že zdavnaj dalo naše ljudstvo »lažnjivi liste«.

Povejte dalje, kateri davek izmed sedanjih je vpeljan pod sedanjo vlado? Ali niso vsi še iz dobe prejšnje centralistične

vlade? Povejte, ali je g. Pucelj že pozabil, da je tudi on glasoval za centralistično ustavo in s tem tudi za take davke, ki jih je mogla Pašičeva vlada iz centralnega parlamenta naložiti slovenskemu ljudstvu? Naj mož nikar ne misli, da je naše ljudstvo tako kratkovidno, da bo zločin, ki je bil napravljen nad slovenskim ljudstvom z glasovanjem nad centralistično ustavo, kdaj pozabljen. Tudi naj si ne domišlja, da je naše ljudstvo tako neumno, da ne bi vedelo, da so sedanji davki naloženi v centralističnem parlamentu. Kdor je torej kriv, naj prime najprej sam sebe za nos.

Sedanji davki so z zakonom narejeni. Ko pride do novih zakonov, bodo naši ministri in poslanci poskrbeli, da pride do temeljitih izprememb. Bojimo se, da bo takrat g. Pucelj iz sovraštva do slovenskega ljudstva in do njegove zastopnice SLS zopet zlezal pod kako velebrsko čepico.

Ako piješ »BUDDHA« čaj,
vživaš že na zemlji raj!

Občina in šola.

(Šolski stroški.)

Znano je, da nalagajo zakoni vso skrb in vse stroške za zgradbe in za vzdrževanje šol — občinam oziroma občanom, kar je naposled eno in isto. Res je: kar mora biti, mora pač biti. Ni pa treba, da bi bilo več! Vemo, kako naraščajo od leta do leta stroški občinam pod naslovom »stvarnih šolskih potrebščin«. Kaj vse spada med te potrebščine, nam ni treba razlagati, ker je to predobro znano našim občinskim možem in občinskim zastopnikom v krajnih šolskih svetih, ki se jim je hotela vzeti vsa pravica, da bi imeli kaj govoriti pri šoli; samo dolžnosti plačevanja bi se jim ne kratile. — Toda to le mimogrede. Na nekaj drugega hočem opozoriti naše občine. Prišel je namreč zopet čas, ko se delajo šolski proračuni za leto 1925, in ko se bo določevalo ter odločevalo pri okrajnih šolskih svetih, koliko bodo morale šteti občine v prihodnjem šolskem letu za šolske potrebščine, nemalokrat po nepotrebem.

Zato je važno, da dobe občine tam, kjer njihovi odborniki morda niso zastopani v krajnih šolskih svetih, na vsak način vpogled v šolske proračune. To velja zlasti na nekdanjem Kranjskem, ker na nekdanjem Koroškem in Štajerskem dobivajo občine itak celotne šolske proračune, dočim velja za občine na bivšem Kranjskem še vedno le odlok okrajnega šolskega sveta, ki enostavno navaja skupni znesek, kakršnega mora vstaviti občina v svoj proračun. — Občinam do zadnjega menda povečini ni bilo znano, da je mogoče izpodbijati tudi te odloke okrajnih šolskih svetov. Šele vsako leto višji zneski so jim jeli odpirati oči. — Prihajati so jele pritožbe na župansko organizacijo, in vsled posredovanja »Županske zveze« je odredil takratni višji šolski svet preteklo leto, da mora biti v vsakem odloku okrajnega šol-

Vedno najnovejše

volmeno blago za ženske obleke in bluze
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mostni trg 10.

skega sveta naveden pravni pouk, da je proti odloku (to je: proti določenemu znesku za stvarne šolske potrebščine) mogoča tudi pritožba. Obsebi umevno so take pritožbe mogoče tudi proti proračunom krajin šolskih svetov na bivšem Koroškem in Štajerskem. — Vse take pritožbe, ki pa morajo biti vložene pravočasno, to je v neoprostni dobi 14 dni potem, ko je dobila občina odlok za šolske prispevke, — gre do sedaj na prosvetni oddelek v Ljubljani, ki odloča o njih končnojavno. Vendar pa naj vlagajo občine pritožbe potem okrajnih šolskih svetov, toda tako, da jih bodo mogli le-ti predložiti prosvetnemu oddelku še predno poteče 14dnevna pritožbena doba. Zato naj napravijo občine proti neopravičeno previsoko izkazanim šolskim potrebščinam pritožbe takoj, ko prejmejo uradna obvestila o določenih šolskih prispevkih.

Pravimo: proti neopravičnim izdatkom. Za to trditev imamo premnogo dokazov in pritožb. Po prevratu — tedaj, ko je vihtel svoj pasji bič nad šolami in šolskimi zastopi v krajnih in okrajnih šolskih svetih zli duh slovenskega naroda, dr. Žerjav, ne izvzemši njega vredne naslednike, so dobili premoč v teh šolskih korporacijah liberalni elementi z liberalnim učitelstvom. Ti so bili krivi, da so vsled raznih nevtemeljenih, krivičnih in neopravičljivih zahtev, bile obremenjene občine s stroški za šole tako, da so davkoplačevalci jedva mogli dihati pod težo bremen. Zlasti ponekod je liberalno učitelstvo izkoriščalo položaj in stavilo naravnost ogromne zahteve za reči, ki bi se dale brez škode za šole odložiti, zavrniti, ali pa vsaj pametno porazdeliti na več let. — Zato opozarjamo občine, da se pravočasno poslužujejo pravnih sredstev (pritožb). Po toči zvoniti je prekasno. **Preizkušen župan.**

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani — r. z. z. o. z.

ki se je PRESELILA iz biše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg nunske cerkve v lastno novo palačo na MIKLOŠICEVI cesti poleg hotela «UNION». — Hranilne vloge se obrestujejo

najboljše

z ozirom na višino zneska in odpovedni čas

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica večino delnic stavbne delniške družbe hotela «Union» v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu- in inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah. 5881

NOVICAR

d Kmetje, naročajte koledar Kmetске zveze, ki je izšel. Naj ne bo nobenega kmeta, ki ne bi imel tega koledarja. Varujte se koledarja, ki ga vsiljujejo samostojneži pod naslovom »Kmetijski koledar«. Naš koledar naročite pri: Kmetška zveza, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana.

d Občni zbori Kmetijskih podružnic se vrše kakor poroča zadnji »Kmetovalec«, 19. oktobra. S tem bo končno prišla ta kmetijska naprava v roke kmetškega ljudstva. Dolgoletni spor bo končnojavno rešen in družba bo mogla začeti z uspešnim delom za kmetški stan. Naše somišljenike nujno prosimo, naj nihče ne zamudi podružničnega občnega zbora in tako s svojo udeležbo omogoči zmago zdrave kmetške misli. 19. oktobra torej vsi na občne zbere podružnic vsak v svojem kraju.

Naše zaupnike še posebej prosimo, naj te občne zbere podružnic dobro pripravijo. Naj tudi tu velja načelo: »Zvestoba za zvestobo«.

d »Gruda«. Samostojneži širijo med našo kmetško mladino list »Gruda«. Počasi hočejo s tem listom našo kmetško mladino prepeljati z liberalizmom. Prepričani smo, da bo naše ljudstvo, kakor toliko drugih tudi to nakano svojih nasprotnikov hitro spoznalo in onemogočilo.

d Dohodnina. Iz sedanjega pobiranja dohodninskega davka je jasno razvidno, da so imeli centralisti namen Slovenijo ne samo politično in kulturno, temveč tudi gospodarsko popolnoma ubiti. V finančni zakon, ki velja do aprila prihodnjega leta, so postavili nov paragraf: na vso dohodnino se nabije še 30%. Vrhutega so naše davčne oblasti, ki so marsikje zelo zagrizeno liberalne, predpisovanje davkov poleg teh 30% še bolj poostriale. Če bo centralizem, za katerega so glasovali samostojneži in so še danes zanj, obstal, bo vsako leto huje pritislil. Naši poslanci so pri finančni delegaciji najostreje nastopili. In g. delegat je priznal, da v nekaterih okrajih res zelo hudo pritiskajo. Na zahtevo poslancev se bodo uradniki, ki so svojevoljno zakrivili poostritev, premestili.

d 30 odstotkov, ki jih je prejšnja orjunska vlada proti največjemu odporu naših poslancev naložila Sloveniji s finančnim zakonom, povzroča upravičeno razburjanje po Sloveniji. Ali je to pravica, da ljudje, katerih večina niti Slovenijo nikdar videla ni

in je prav nič ne pozna, sama odloča, koliko na Slovenija davka plača in to proti enodušnemu odporu slovenskih zastopnikov in celo proti svarilom finančnega zastopnika Slovenije. Koliko časa nas bo še drl samostojno-liberalni centralizem? Avtonomija, v kateri si bomo sami nalagali davke in sami razpolagali z njimi, je pa hvala Bogu kljub samostojnežem in liberalcem na pohodu.

d Grozni časi se nam bližajo. Dr. Žerjavov časopis Domovina piše dobesečno: »Klerikalizem hoče nazaj temo srednjega veka, ko so na deset- in desetisoče nedolžnih po »sveti« inkviziciji zažgali žive na grmadah in jih pustili kakor živali poginjati po ječah in mučilnicah samo zato, ker niso hoteli svoje pameti izročiti in prodati črni svcojati.« — Domovina je napisala to potem, ko so naši poslanci zahtevali, da se liberalni davkarji, ki odirajo naše ljudi, malo premečejo.

d Sporazum s katoliško Cerkvijo. Vsa pripravljana dela za takozvani konkordat, t. j. način sožitja in sodelovanja med cerkvijo in državo, so izvršena in se pogajanja lahko kmalu začno. Obenem se bodo rešila važna vprašanja o imenovanju škofov, o verskih šolah, mešanih zakonih, vzdrževanju duhovnikov in staroslovenske službe božje. Po sklepu konkordata dobi Jugoslavija tudi svojega kardinala. — Upamo, da se bodo končna pogajanja lahko nemoteno izvršila, ker jih bo v imenu države vodil minister vere dr. Korošec.

d Za belgrajskega nadškofa je imenovan o. Rafael Rodić.

d Sveto leto. Za sveto leto se obeta v Rim ogromna množica ljudi. Samo iz Nemčije bo došlo vsakih 10 dni 1000 romarjev. Slovenci se popeljejo v Rim maja ali junija.

d Južna železnica je končno odkupljena. Na predlog ministra Sušnika se je sprejel predlog, da se odkupi vsa imovina južne železnice v Sloveniji za 850.000 francoskih zlatih frankov. Cena je naravnost malenkostno nizka.

d Ljubljanski vodovod je v nevarnosti, da se radi padanja savske struge posuši. V enaki nevarnosti so vodnjaki v ljubljanski okolici. Zato je potrebno, da se v Savi naredo pragovi in jezovi, ki bodo to preprečili. Poljedelski minister dr. Kulovec je v ta namen dovolil podporo 800.000 Din.

d Vedno nove goljufije prihajajo na dan. Minister dr. Šumenković je poročal v

Schicht

Pravo Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je že 60 let znano kot najboljše in najizdatnejše od vseh vrst pralnega mila.

Pravo samo s „Schicht“ imenom in znamko „Jelen“!

ministrski seji, da je prejšnji minister za šume in rude prodal sekvestirano imetje grofa Majlata dvema svojima pristašema za 64 milijonov dinarjev, dočim so samo gozdi in pašniki brez njiv in tovarn uradno cenjeni na 288 milijonov dinarjev.

d *Petdesetletnica.* 28. oktobra bo obhajal priljubljeni slovenski pisatelj Ksaver Meško svojo petdesetletnico.

d *Iz Prage.* Dne 2. oktobra je napravil na tukajšnji češki tehniki elektroinženirski izpit z odličnim uspehom vrli član društva «Krek» Janko Novak iz Dol pri Litiji. Njemu in cenj. starišem iskreno čestitamo!

d *Umrla je* 26. sept. v Kučkovem pri Skoplju žena g. Alojzija Rudana, rudarskega nadzornika, ki je doma iz Krškega. Pokojnica se priporoča sorodnikom in znanecem v molitev.

d *Dea hitra smrtna slučaj.* Iz Cerkelj ob Krki nam poročajo: Na Česnjicah sta oče in mati Horžen, ki sta imela le dvoje otrok. Pa kaj se je zgodilo? Deček, star 12 let je bil v teku 36 ur popolnoma zdrav in mrtev. Popokali smo ga v nedeljo 14. septembra ob velikanski udeležbi ljudstva. Kakšno bolezen je imel, ni bilo mogoče prav vedeti! — Njegova sestra, ki je bila na pogrebu še popolnoma zdrava, je spala potem na postelji, na kateri je ležal bolni bratec. In glej 24 ur pozneje je bila že bolna. Zapeljali so jo v bolnišnico, kjer je v nedeljo, 21. sept. umrla. Dobrega očeta in mater naj Bog tolaži, saj sta dala Bogu dobre otroke. — Priporočamo pa previdnost pri uporabljanju bolnikovih odej!

d *Napitnina v zagrebških gostilnah* je odpravljena. Pač pa plačilni natak v ta namen nabije na vsak račun 10 odstotkov.

d *G. Malasek,* strokovni učitelj na Grmu, načelnik Orjuna in ki je brez povoda na cesti po orjunske opsoval neko učiteljico, je že dobil svoje plačilo, kakor smo mu obljubili. Prestavljen je v Prevalje.

d *Pazite v vlak!* Kako nevarno in usodno je lahko spenje med vožnjo v železniškem vozu priča slučaj trgovca Frica Karničnika iz Celja. Mož je malo zadremal med vožnjo iz Zidanega mosta v Brežice. To priliko je izrabil predrzen neznan žepar. Odrezal mu je žep v suknjiču in mu ukradel ovitek, v katerem je imel 90 bankovcev po 1000 Din.

d *Smrt ubežnika.* Po osmih letih so izpustili iz mariborske kaznilnice 27 let starega roparja Henrika Schreya. Še isti dan, ko je prišel iz ječe, je ukradel 20.000 kron. Zopet so ga prijeli, toda, ko so ga peljali v ječo je ušel v neko hišo in odtod na streho, kjer pa mu je spodrsnilo in je padel med električne žice. Električni tok ga je takoj ubil. Mrtev je obvisel na žicah.

d *Umor in samomor.* Iz Vinice ob Kolpi nam poročajo: To se ni zgodilo pri nas, ampak v sosedni bosiljevski fari na Hrvaškem: Fant in dekle sta se rada imela. Pa ne do konca. Starši so branili dekletu, ker so poznali ničvredneža. Dekle se je odpravljalo v Ameriko. Ali Amerika je daleč in smrt blizu! Fant je v jezi zabodel dekle do smrti in še sebe ranil tako, da je kmalu umrl.

d *Roparski napad.* Inženir kneza Windischgraetzja g. Hoffman se je peljal prejšnjo nedeljo z 24.000 lirami v Kačjo vas pri

Planini, da izplača gozdne delavce. V Hoffmannovi družbi sta bila laški občinski komisar občine Kačja vas in dva otroka. Pri Kološevki je moral šofer avtomobil ustaviti, ker je bila čez cesto položena železna tračnica. V tem trenutku planeta iz grmovja dva roparja z revolverji ter v laškem jeziku zahtevata denar, ki je pod sedežem v avtomobilu. Inženir je seveda moral ves denar izročiti, na kar sta lopova pobegnila. Zgodilo se je to ob devetih zjutraj.

d *Napačnica na soteškega g. župnika* so zasačili v Zagradcu.

d *Delo za orjunce.* Iz Like na Hrvaškem poročajo, da se je tamkaj pojavilo veliko število volkov, pred katerimi čede niso nikjer varne. Ker je prejšnja vlada v Liki oborožila 10.000 orjunce, bi bilo zelo pametno, če bi Orjuna te svoje junake poslala nad volkove. To bi bilo veliko in hvalevredno delo za »nacijo«.

MED BRATI IN SESTRAMI.

Fantovski tabor na Sv. Gori. Dne 12. oktobra se bo vršil na Sv. Gori pri Gorici velik shod vseh slovenskih fantov iz celega Primorja.

Poitalijančevanje slovenskih šol. Italijanska vlada hoče popolnoma po načrtu zatreti slovenski življenj v Primorju. Lani je bil poitalijančen I. razred v ljudskih šolah, letos pa je prišel na vrsto II. razred. Tako bo šlo dalje, dokler ne bodo vsi razredi čisto italijanski. Slovenščina se poučuje le kot neobvezen predmet, če to starši izrecno zahtevajo. Nekatera vodstva ljudskih šol pa celo zavračajo starše, kateri prijavljajo svoje otroke k pouku materinščine, kar je seveda protizakonito. Vsled brezobzirnega postopanja Italijanov pa ne trpe samo slovenski otroci, ki jim ne dajo slovenskih šol, ampak tudi slovenski učitelji, ki jih Italijani brez usmiljenja odpuščajo iz službe.

Povodenj na Goriškem. Predpretekli teden so povzročili nalivi veliko povodenj v celi Baški dolini. Voda, ki je drla s hribov, je rušila mostove, razdrila ceste in odnesla zemljo z drevjem vred. Povodenj je povzročila zlasti v Podbrdu in Batoviji ogromno škodo.

Odprava vinskega davka v Italiji. Vsled slabe vinske letine se je vlada odločila, da odpravi vinski davek s 15. septembrom t. l.

Tolminsko učiteljsište nameravajo Italijani premestiti v Gradiško. To bi pomenilo zopet nov udarec za Slovence.

VOJASKE ZADEVE.

Vprašanje: Drugo leto bom pozvan na nabor. Oče je star 53 let. Brat pa je rojen 1906. Ali imam pravico do skrajšanega roka? I. J. S.

Odgovor: Pravico do skrajšanega roka ima prvič sin, ako nima na 17 let starega brata, ko je potrjen, in pa tretji član družine, v kateri sta že dva pred njim služila polni rok. Ker pri vas ni nobenega teh dveh pogojev, nimate pravice do skrajšanega roka.

Invalidom, ki se obračajo v zadevi podpor na uredništvo »Domoljub«, sporočamo, da je v invalidskih zadevah pristojen invalidski oddelek pri oddelku (Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj.)

NAZNAMILA

n *Okrožje kmetijskih zvez v Novem mestu* ima svoj I. redni občni zbor v torek, dne 21. oktobra ob pol 9 dopoldne v Rokodelskem domu v Novem mestu. Poleg članov širšega okrožnega odbora in izvršilnega odbora ter odbornikov okrajnih kmetijskih zvez, ki so dolžni priti, vabimo vse člane krajevnih kmetijskih zvez. — Poleg običajnih točk je na dnevnem redu razgovor o važnih gospodarskih zadevah.

n *St. Jošt pri Vrhniki.* Kat. slov. izob. društvo v St. Joštu priredi v nedeljo dne 12. oktobra ob pol treh popoldne pod župnijskim kozolcem predstavo Lumpacij Vagabund, burko v treh dejanjih.

Poročni prstani

14 kar. zlato
6 kar. zlato
amerik. dublé

vedno v zalogi

F. ČUDEN

Ljubljana, Prešernova 1
Šelenburgova 7

JOHAN

53 1111 v 1111
specerijskih prodajalnih

za socijalno politiko v Ljubljani. Sicer pa zopet opozarjamo vse invalide na invalidski zakon, ki ga bo sprejela narodna skupščina že v prihodnjem zasedanju.

Vprašanje: Rojen sem leta 1903. in sem bil lansko leto potrjen k mornarici na polni rok. Med tem časom sem se pa oženil in imam skrbeti za ženo in otroka. Starejši brat je služil skrajšan rok, ali imam tudi jaz pravico do skrajšanega roka? — J. B. M.

Odgovor. Vaša ženitev ne vpliva na vašo vojaško službo. Vojaški zakon je v tem oziru zelo strog in se smatra, da še vedno spadate z bratom v eno in isto družino. Le če bi bil brat pred petimi leti od hiše popolnoma odpravljen, potem bi se vi smatrali za »samohranilca« in bi imeli pravico do skrajšanega roka. Tako boste pa pač morali služiti polni rok.

Sprejem gojencev v II. artilerijsko podoficersko šolo v Mariboru še ni zaključen. Rok za sprejemanje v omenjeno šolo je podaljšan do 15. oktobra t. l.

Prisega vojaških obveznikov. Po vojaškem zakonu, ki so ga sklenili Pašičevci in liberali, morajo priseči vsi vojaški obvezanci od 1873 do 1903. Ta prisega bi se morala izvršiti že spomladi, pa je bila preložena na jesen. Sedaj je vojni minister odredil, da se prisega izvrši. Ze spomladi smo povdarjali, da je ta prisega nepotrebna, čeprav jo zakon predpisuje. Zato bodo naši poslanci posredovali pri vojnem ministru, da se ta zahteva na kakšen način omili.

POLITIČNI ZAPISKI

p Izžrebana večina. Iz Mirne peči nam poročajo: Zadevo glede naših občinskih volitev je g. veliki župan rešil tako, da se nam priznajo 3 glasovi, ki so bili »pogrešeno« razveljavljeni, da pa po zakonu odloča žreb, katera stranka bo imela v odboru večino. Dne 3. t. m. se je žrebanje vršilo; g. Janez Kovačič, odbornik iz Podboršta, je potegnil listek SLS in je tako žreb odločil v prid SLS, ki ima sedaj absolutno večino 13 odbornikov, SKS in DS pa skupaj 12. Volitev župana bo 9. t. m. — P—

p Veliki republikanski shod v Suhadolah pri Komendi so se vršil v nedeljo dne 28. sept. t. l. Shoda se je klub velikemu bobnanju udeležilo sedem ljudi z govornikom vred. Dva udeleženca sta bila govornikovega mišljenja. Naša občina je navdušena za avtonomijo tako, kakor jo zahteva SLS.

p Narodna skupščina je sklicana za 11. oktober. Na dnevnem redu bosta nujna vladna predloga: zakon o pobijanju korupcije in invalidski zakon. Ministri bodo tudi odgovarjali na več interpelacij.

p »Davki se neusmiljeno iztirjavajo« piše Domovina. To je res, samo škoda, da Domovina šele danes to vidi, mi to trdimo že par let. Toda kdo jih tako neusmiljeno iztirjava? Sami liberalni uradniki, in če bolj je liberalen, tem huje pritiska. Kakšne davke iztirjavajo? Tiste, ki ste jih naložili vi, gospodje liberalci pod Pašič-Pribičevićovo vlado. Zakaj jih tako iztirjavajo? Ker so liberalni in radikalni gospodje pokradli milijarde (ne morda samo milijonov) iz državnih kas. Kako dolgo bodo na ta način iztirjavali? Dokler bo vladal centralizem, za katerega ste glasovali vi liberalci in samostojneži.

p Preje in sedaj. Kadar so bila pod prejšnjo vlado kaka gospodarska pogajanja z Avstrijo ali Italijo, pri čemer so Slovenci najbolj prizadeti, so bili imenovani v komisije sami Pašičevi prijatelji, ki niso imeli o potrebah Slovenije nobenega pojma. Sedaj pa je vlada imenovala za predsednika pogajanj z Italijo Slovenca dr. Rybača, v komisijo za trgovska pogajanja z Avstrijo pa vinogradnika Košarja in ravnatelja Janka Jovana, ki sta oba velika strokovnjaka.

p Poštenjakovič Pucelj. Gospod Pucelj je sicer v srbski stranki zemljoradnikov, ki podpira sedanjo vlado, toda žilica mu ne da, da ne bi lagal zoper slovenske ministre. Posebno ga boli poljedelski minister dr. Kulovec. Čisto razumljivo. Dr. Kulovec se je tako zavzel za razvoj, zlasti slovenskega kmetijstva, ki so ga vse dosedanje vlade s Puceljem vred zanemarjale, da g. Pucelj ne prenese sence, ki je baš vsled pridnega in neumornega dela sedanjega kmetijskega ministra padla nanj. Če je dr. Kulovec postavil v proračun za prihodnje leto za kmetijstvo 800 milijonov dinarjev, pod Puceljem pa je bilo samo 130 milijonov in še to skoro vse za Srbijo — potem seveda Pucelju ne preostane drugega kot lagati, če hoče pozornost od sebe odvrniti. In šel je mož v Beograd, ne k dr. Kulovcu, ker ve, da bi

mu laži krepko pojasnil, temveč je šel k ministrskemu predsedniku Davidoviču ter se mu nalagal več stvari o dr. Kulovcu. Dr. Kulovec je seveda to zvedel in je te laži tako razkril, da jo je Pucelj takoj odpihal iz Beograda. Če Pucelj ne bi bil tak junak izza plota, bi stopil naravnost k poljedelskemu ministru. Toda potem ne bi mogel lagati.

p Hrvatje še niso v vladi. Vstop Hrvatov v vlado se zelo zavlačuje. Vlada stoji na edino pravem stališču, da je treba Hrvatov pritegniti k delu za ljudstvo in dobiti podlago za sporazum. Kot največja vladna stranka ima tudi pravico in dolžnost, da se državnega dela dejansko udeležuje. Tudi Hrvatje so tega mnenja. Pašičevci in Pribičevićanci ter Žerjavovci pa se najbolj tega boje, da bi Hrvatje došli v vlado, ker bi se s tem zopet naredil ogromen korak — kar smo že zadnjič ugotovili — na poti do avtonomije. Zato so poslali v boj svoje generale in druge vojaške kroge, ki stalno in strupeno hujskajo na dvoru proti vstopu Hrvatov v vlado. Radi bi tudi s temi hujskarijami vrgli vlado, ker se naravnost blazno (in upravičeno) boje zakona proti korupciji, ki bo par prejšnjih ministrov postavil na zatožno klopo. Dosedaj njihove hujskarije niso uspele, vsaj toliko ne, da bi vlada morala odstopiti. Sicer pa vlada trdno stoji na demokratičnem načelu, da jo more vreči samo narodna skupščina, v nobenem slučaju pa ne Pašičevi generali.

p Hrvatje izjavljajo, da bodo vlado kljub temu podpirali, čeprav ne bi vstopili v vlado. Zakaj še vedno se jim zdi boljša vlada brez Hrvatov, kot pa vlada proti Hrvatom.

p S silo in orožjem. V nekdanji Srbiji so odločilni vpliv na politiko imeli visoki vojaški krogi. Ti so bil razdeljeni med seboj v razne stranke in se bili med sabo za premoč v državi. Ljudstva ni nihče nič vprašal. Gospodina Pašič in Pribičević mislita, da je tudi danes še lahko tako. Ljudstvo je po njunem mnenju zato, da molči in plačuje ter nastavlja svoje hrbte v podnožje velikim »državnikom«. Zato je g. Pašič svojčas odstavlil celo vrsto generalov, ki nimajo takih balkanskih nazorov, ter postavil na njih mesto svoje ljubljence. Na te se sedaj mož zanaša. Ker se mu ne poseže vreči vlado s hujskanjem in intrigami, lažmi in obrekovanjem, skuša zbrati okrog sebe razno svoje vojaške prijatelje z namenom, da s silo če treba z orožjem odstavijo vlado in zopet upostavijo Pašiča, Pribičevića z orjunskimi razbojniškimi četami ob strani. Seveda jo vlada pravočasno zvedela za te velepatriotične načrte in bo primerno postopala. Vidi se pa, kako skrbi Pašiča zakon o korupciji, ki bi ga na vsak način rad preprečil.

p Radić o Pašičevih načrtih. Radić je imel v nedeljo shod v Varaždinu, kjer je rekel z ozirom na Pašičeve načrte s silo razgnati sedanjo vlado sledeče: Če bo res Pašič poskušal uprizoriti kakšno intrigo, opirajoč se na surovo silo, se mu bodo uprli vsi Hrvatje in njihovi zavezniki, v skrajnem slučaju tudi Hrvatje sami. Potem bo vsaka beseda o sporazumu odveč. Mi ne bomo več prenašali suvanja s puškinimi kopiti in tudi ne batina.

PO SVETU

Nemirni sosede. Med tem, ko v Ženevi modrujejo o razorožitvi sveta, nastajajo v naši bližini vedno večji nemiri. Alibanci so prekorčili mejo, napadli Črnogorce, jih izropali in jim odpeljali par sto glav živine. — V Bolgariji vlada splošna napetost. Skoro vso oblast v deželi je vzelo v roke vojaštvo, ki nastopa zlasti proti vladni neprijaznim strankam. Makedonski revolucionarji pa zlasti naši državi pretijo. Bajce so poslali že precej ljudi čez mejo, ki naj pri nas izvrše atentate in razstrele mostove in železniške proge. — V Grčiji so vojaški upori in zarote proti vladi na dnevnem redu. Pristaši bivšega kralja se še vedno trudijo, da bi obnovili monarhijo in priklicali kralja nazaj. Tako so hoteli častniki južni Špir proglašiti za neodvisno državo z bivšim kraljem Jurijem na čelu. Seveda republikanska vlada zarotnike vneto zasleduje in jih zapira.

Francoska vlada in katoliška cerkev. Francoska vlada se je postavila na zelo sovražno stališče napram katoliški cerkvi. Ministrski predsednik Herriot je celo sklenil prekiniti diplomatske zveze s sv. očetom in od njega odpoklicati svojega poslanika. Francoski kardinali so radi tega pisali Herriotu ostro pismo, v katerem so mu predložili velike koristi Francije, ki je dobila v Sveti stolici dragoceno pomoč glede na razširjenje svojega vpliva po svetu.

Konec zasedanja društva narodov. Društvo narodov, ki je zborovalo v Ženevi, je zaključilo letošnje redno zasedanje. V eni zadnjih sej je bila sprejeta že 55. članica-država San Domingo. Važen je zadnji sklep letošnjega zasedanja, ki dopušča, da se sme vsaka država pritožiti pri društvu narodov zoper drugo državo, akota z njenimi rojaki grdo ravna. Tako bo tudi naša vlada lahko spravila krivice, ki se gode našim rojakom v Italiji, pred društvom narodov.

Z Avstrijo je pričela naša država trgovska pogajanja. Delegati obeh vlad so se zbrali na Dunaju. Pogajanja ugodno potekajo. — Avstrijski državni zbor se je zadnjega septembra sestal k jesenskemu zasedanju. Državni kancler (ministrski predsednik) dr. Seipel je zopet okrevale. —

p Radićeva republika. Notranji minister Petrovič je šel v Zagreb, da se pogovori z Radićem. Radić je na shodu v Krašicu povedal, kaj sta govorila s Petrovičem. O republiki namreč. Radić je dejal, da mu je republika samo taktika, to se pravi samo način, kako ljudstvo pridobiti, ni pa načelo, čeprav je hrvatskemu ljudstvu postala republika načelno vprašanje. Mi vemo — tako je govoril Radić — da moramo misliti tudi na monarhijo (to je država s kraljem na čelu). Monarhijo priznamo kot znak našega mednarodnega edinstva. — »Avtonomist« bo sedaj brez dvoma napadel Radića, češ, da je republiko izdal. Vemo pa, da bo Radić s svojim govorniškimi talentom celo Hrvatje navadil zopet na monarhijo, »Avtonomista« pa še celo.

Kakor znano, je bil izvršen nanj atentat — in posegel v aktivno politiko. Zbornica mu je z veliko večino izrekla zaupnico.

Nov denar v Avstriji. Z novim letom bo v Avstriji prenehala kronska veljava in na mesto krone bo stopil šiling. Poleg papirnatega denarja bodo izdani kovani novci po pol, 1, 10, 50 in 100 šilingov. Nov denar bo imel to dobro stran, da se bo moglo računati z veliko manjšimi številkami, kakor doslej.

Pred novimi volitvami na Angleškem. Med angleškimi liberalci in konservativci vlada veliko nezadovoljstvo s pogodbo, ki jo je sklenil Mac Donald z Rusijo. Zato je pričakovati, da bodo liberalci in konservativci, ki imajo v parlamentu večino, izrekli Mac Donaldu nezaupnico in bo ta prisiljen odstopiti ter razpisati nove volitve, ki bi se v tem slučaju vršile že v novembru ali pa decembru.

Slaba letina v Rusiji. Vsled slabe letine v Rusiji, ki je zadela letos osem milijonov ljudi, proti ruskemu prebivalstvu zopet lakota. Vendar po izjavi ruske vlade ni pričakovati takšne katastrofe, kakršna je zadela Rusijo leta 1921., ko so tisoči in tisoči mrli od glada. Da se reši prebivalstvo lakote, je vlada dala na razpolago 70 milijonov zlatih rubljev. Vzrok letošnje slabe letine je letos največ nizka stopnja ruskega poljedelstva.

Na Kitajskem se boji nadaljujejo. Generali so uvedli mirovna pogajanja, ki pa niso uspela. Eden vstaških generalov je že proglasil sovjetsko republiko.

Dne 4. septembra t. l. se je na lovu v Javorskem hribu, občina Dobrunje pri Ljubljani, izgubila loveška psica »HITRA«. Gonila je v smeri proti Rudniku. Psica je kratkodlaka istrijanka, bela z rdečimi lisami, približno 45 cm visoka. Imela je na sebi ovrtnik z znamko občine Lužarje št. 8 iz leta 1923. Kdor jo najde, dobi 100 Din nagrade. — Ivan Ožbolt, nadlovec, Spodnja Zadobrova, pošta Devica Marija v Polju. 6150

Izjava. Podpisani svarim vsakogar, da ne sklepa z mojo ženo Antonijo in sinom Ivanom latihar nikake kupčije, ker nimata do moje posestva nikakih pravic in jaz nisem p'čnik za njune obveznosti. — MARTIN INTIHAR, Draga štev. 3, obč. Bela cerkev. 6210

Oskrbništvo Fužine D. M. v Polju pri Ljubljani išče oženjenega MAJARJA - HLAPCA resnega in treznega — brez otrok — in NAJEMNIKA ZA PRISTAVO v gozdu za 5—6 oralov zemlje s poslopjem in hlevom. Prednost ima logar z izpitom. Plača po delu in sposobnosti po dogovoru.

Travnik zaraščen z lesom, na ravnem, poleg dobre ceste, naprodaj. — Frančiška BORŠTNAR, Spodnja Šiška štev. 216. 6161

V vašo korist vam priporočamo trgovino MIH. LAPUH v Školji Loki, Spodnji trg, kjer brezdomno kupite najcenejše manufakturno blago v veliki izbi. Ostanke pod lastno ceno. 5453

Preklic. Podpisani posestnik Jože Marinko s tem vse razaljuje in nečaste besede, ki sem jih dne 8. septembra t. l. izgovoril proti IVANU KUCLERJU, posestniku iz Vnanjih Goric 79, in sem mu hvaležen, da s tem odstopa od tožbe. Vnanja Gorica, 3. oktobra 1924.

JOŽE MARINKO.

Prodajam 8 močnih ZNIDARŠICEVIH panjev in 10 KRANJICEV. Cena po dogovoru. — FRANC LENČEK, Kleče, pošta Dol pri Ljubljani. 6206

SIRON · DOMOVINE

ČESNJICE.

(Nova mežnarija.)

Dopis v Kmetijskem listu je falen na glavi. Na glavi ima zapisano, da je iz Lukovice, v resnici je pa iz Smartna. Dopisniku v tolažbo bodi povedano, da so vsi farani dali svoje doneske za mežnarijo, in da ne bo nobeden zvečer pokopan. Sedaj imamo poravnana vsa cerkvena poslopja, in kakor naj bi še nobeden pri nas ni prišel na kant, tako naj pozneje ne bo. Očetovska skrb dopisnikova, s katero se briga za naše ljudi, je torej popolnoma nepotrebna.

ZUNICI OB KOLPL.

(Nov most preko Kolpe.)

Odbor za zgradbo mostu v Žuničih si je nadel težko in važno gospodarsko nalogo postaviti preko Kolpe soliden betonski most. Pripravljalna dela so končana v toliko, da sta rarejena dva načrta po zrani tvrdki dr. ing. M. Kasal iz Ljubljane. Tudi proračuni so narajeni. Narod kaže krepko voljo in bo pomagal z denarnimi sredstvi in z delom, da pride čimprej do svojega cilja. Med Vinico in Metliko ni nobenega prehoda preko Kolpe in zato so vsi kraji, ležeči med omenjenima brez spoja s Hrvaško, kamor pa so gospodarsko navezani. Prosimo naše poslance, zlasti pa našega rojaka g. Nemanica, da se krepko zavzame, da pride naš most v državni proračun.

SORA PRI MEDVODAH.

(Gasilska veselica.)

V nedeljo dne 28. sept. je priredilo naše gasilno društvo svojo veselico v gostilni g. Petra Dolinarja v Sori. Ta »veselica« je obstojala v pijačevanju, plesu in razgajanju. Posebno razgajanje je bilo bolj podobno živinskemu rjovenju kakor človeškim glasovom. Še ljudje, ki so bili vedno navdušeni za take »veselice«, so se zgražali in se niso udeležili, samo »bratski« pevski zbor iz Preske pod vodstvom ondotnega g. nadučitelja je prišel povečat »slavnostno razočelenje«. Vse to rjovenje, pijačevanje in ples je trajalo celo noč. Ko so ljudje zjutraj že šli vsak po svojih opravkih, so se vračali pijani udeleženci domov. Vršilo se je to brez vsakega dovoljenja bodisi za ples, bodisi za prekoračenje policijske ure. In to se je vršilo komaj par tednov po strašni povodni, katere razdejavanje še ni popravljeno in tudi še zlepa ne bo. Sploh pa obstoji vse »delovanje« našega gasilnega društva v prirejanju takih veselic, ki moralno upropaščajo našo mladino in v uganjanju liberalne politike, kar dokazujejo dopisi v »Domovini«, ki je uradno glasilo tega društva. Kdo je pisal te dopise, to dobro vesta g. načelnik in tajnik. Ko se je pri nas ustanovil Orel, so izključili iz gasilnega društva vse Orle, »da ne bi dobili večine v gasilnem društvu.« Sploh je edini nasprotnik vseh naših organizacij gasilno društvo, od tukaj izhaja gonja proti vsemu, kar je krščanskega in poštenega. Tako se deluje po geslu: »Božu v čast, bližnjemu v pomoč.« kajne?

ST. JERNEJ NA DOLENJSKEM.

V »Kmetijskem listu« očita nekdo, ki nima pojava podpisati se, da se v naši občini slabo gospodari. Lažnika pozivam, naj se vselej podpiše, če misli še kdaj vezati otrobe v Kmetijskem listu, da ga za njegove laži primem za jezik.

Ali je to slabo gospodarstvo, če je naložena 129.300 K denarja v hranilnici? Ali je to slabo gospodarstvo, če je »klerikalni« odbor kupil sejnišče, ki je danes vredno 200.000 K in ki prinese vsako leto lepih denarcev v občinsko blagajno? Da pa je dosegel dobiček letošnjega sejma o sv. Jerneju skoro vsoto vseh sejmov lanskega leta, ni nič čudnega. Toliko živine kot letos o sv. Jerneju še ni videl St. Jernejski sejem. In da so bili sejmi lansko leto

slabo obiskani vsled bolezni, je tudi vsem znano. Zanjega o Vseh Svetih pa je preprečil pri nas splošno nepriljubljeni živinski. Da je bilo lansko leto manj štantnine, je pa dalje razumljivo zato, ker je bila štantnina manjša.

Lažete, g. dopisnik, ko pravite, da ste dosegli, da je pobiranje štantnine nadziral vaš somišljenik. Ker je bil velik naval, je pomagal pobirati denar kot drugi.

Druga laž je pa ta, da je zasluga našega somišljenika, da niso šli letos pobirali štantnine na običajen »likof«. — Če so šli pobirali štantnine po končanem opraviilu kdaj na kozarec vina, ki so ga plačali s svojim denarjem, nikogar nič ne briga, najmanj pa vas, g. dopisnik. To menda pa tudi ni »slabo gospodarstvo«, če vsi pobiralci štantnine, ki morajo biti pri tem delu skoro cel dan, ne dobijo plače toliko, kakor en sam »živinski dohtar«. Sicer pa, ali ni v občinskem odboru tudi 5 vaših pristašev? Zakaj pa pri sejah ne ugovarjate proti »slabemu klerikalnemu občinskemu gospodarstvu?« Laž, g. dopisnik ima kratke noge! Z lažmi ne boste prišli daleč. — Glede tehtnice pa ni treba odgovarjati, ker je last posojilnice, kar tudi vaših 5 odbornikov prav dobro ve. — Janez Krhin, župan.

VINICA OB KOLPL.

(Železniška zveza.)

Mnogo se govori, da bodo gradili železnico tod mimo. Da bi jo res kaj kmalu! Potrebna je zelo, da imamo železniško zvezo s svetom. Ze parkrat so se v zadnjih letih inženjerji po naših gmajnah in lozah sprehajali in nekaj merili. Upamo pa, da se bo rekurz zoper volitve prej rešil, kakor bo dograjena železnica. Ampak strpljivost za oboje!

DOLENJA VAS PRI RIBNICI.

(Prva slovenska vodna zadruga.)

Lotili smo se zelo važne in koristne misli. Če se nam to posreči, bo naša dolina naenkrat poskočila za milijone v svoji vrednosti. Naše polje namreč od Goriča vasi pa do Jasnice in Požarnice trpi na vsakoletni povodnji, ki je samo letos napravila na 10 milijonov kron škode. Komaj vsejana ozimna, je že pod vodo. In to se ponavlja vsako leto v večji ali manjši meri. Tantižera, ki se je pred leti napravila v Brežah, sicer nam veliko koristi, a moramo še nadaljevati to delo, če hočemo imeti stalne koristi. V nedeljo smo imeli shod, na katerem je o tej zadevi poročal poslanec Skulj. Sklenili smo po vzorcu Vojvodine ustanoviti si Vodno zadrugo, ki bo v zvezi z ljubljansko in belgajsko vlado započela veliko delo: regulirati Bistrico kot tudi druge dotoke, osobito onega v Rakitnici in Blateh. Na videz veliko delo, ki pa ne bo delalo takih stroškov, ker se bo vršilo s skupnim delom in je zemlja mehka, neskalnata. Upamo tudi na izdatno pomoč od strani države. Morda bo temu ali onemu kaj na pot hodilo, če se bo kaj kopalo njegove zemlje, pa škode nobene ne bo, saj trava se v enem letu nova zaraste. Ne smemo biti malenkostni, ako hočemo doseči kaj velikega, kar bo nam in našim naslednikom v trajno korist. V kratkem se vrši zopet sestanek, na katerem bo poročal strokovni inženjer. Kdor bo spal, se bomo odpeljali brez njega!

RETEČE PRI SKOFJI LOKI.

(75 letnica fare.)

Dne 14. sept. je obhajala naša fara 75 letnico obstoja. Popoldne smo proslavili ta dogodek s cerkv. slovesnostjo, popoldne pa s primerno prireditvijo v Društvu domu. Zanimiva je statistika teh 75 let. Pastirvalo je dosedaj 6 duhovnikov, včasih tudi sorški ali loški župnik kot upravitelj. Sedanji župnik je sedmi in vodi faro v splošno zadovoljnost faranov že 17. leto. Sedaj šteje župnija o. 700 duš, ob ustanovitvi pa o. 550. Rodilo se jih je dosedaj 1862., dekčkov 783, deklčic 899; največ v l. 1911: 39; najmanj l. 1918: 8. V vojnih letih so padala rot

stava: 1914: 20, 1915: 17, 1916: 12, 1917: 18, 1918: 8, 1919: 18. Umrlo jih je vsega 1339. Največ v letu 1870: 39. Najmanj: L. 1864: samo 7; nad 80 let starih 46. Najdalj je živel možki 94 let. — Nad 75 let starih živi še 11; 2 para obhajata drugo leto zlato poroko, če doživita. Poročenih je bilo 261; največ v L. 1920: 10, najmanj 1915: nobeden. Cerkev je bila 3 krat prizidana. L. 1862. zakristija, 1884: stolp in 2 kapeli, l. 1914. pa še ena kapela. Pokopališče je bilo do 1853 še v Stari Loki, potem staro do 1904; tega L. novo sezidano in letos za 75 letnico pa popolnoma prenovljeno obzidje. — Sola obstoji 33 let, prej so hodili v Loko ali pa so župniki v zasebnih hišah učili. — Prvo izobraž. društvo je bilo ustan. o. 1896 v Rbičevi hiši. Toda ker ni bilo nobenega inteligentnega zraven, je kmalu zaspalo; s prihodom sedanjega župnika je zavela sveža sapa katoliške prosvete v faro. Takoj l. 1903. je ustanovil izobraž. društvo, ki mu je tudi prepustil dvorano v župnišču. Gostovalo je tudi v šoli; po njegovi pobudi je fara zgradila L. 1922. ličen Društveni dom, ki ji je lahko v ponos.

LOM.

(Razno.)

V nedeljo, 5. okt., je bilo v draštvu protialkoholno predavanje s sklopičnimi slikami. Gosp. Leopold Puhar, dr. uradnik v higijenskem zavodu v Ljubljani, je tako ganljivo in pretresljivo govoril o škodljivosti opojnih pijač, da so si poslušalci brisali solze. Nato je kazal krasne sklopične slike. — V avg. se je večina lomsko župnije, 52 družin, javno, slovesno posvetilo presv. S. J. Kljub dežju in viharju so vztrajali g. župnik in pevec ter šli do zadnjih gorskih hiš in jih posvetili S. Jezusove-mu. — V nedeljo se vrši tudi pri nas veselica gasilnega društva. Na sporedu je poleg srečolova godba in petje, ki je preskrbi društveni tamburaški in pevski zbor.

PREZGANJE.

(Shod in predavanje.)

V nedeljo, 5. t. m., je imel g. poslanec Kremžar pri nas dobro obiskano shod SLS. Temeljito nam je pojasnil kako je v dohodnino, s katero nas davčna oblast krivično obkłada, razložil, kako se je izvršil padeč Pašič-Pribojevičevega režima, kako nasprotniki sedanje vlade intrigirajo, ter o delu sedanje vlade. Spoznali smo, da imamo prav, ko zaupamo našim poslancem ter sklenili smo, da vsi neomajno vztrajamo v taboru SLS. G. poslanec smo hvaležni za trud, ki ga ima za svoje volivce, njemu in celemu klubu SLS izrekamo zaupanje ter prosimo naj na začetem delu vztraja. — Shod je dokazal, da je med nami zavladala zopet edinost in da ostanemo kot zavedni člani K. Z. vsikdar avtorji SLS. — Isti dan popoldne pa je imel g. kmetijski ekonom Jereb iz Višnjegore poučno predavanje o kmetijstvu, živinoreji in sadjarstvu in sicer v Vošnjem. Tudi predavanje je bilo dobro obiskano. Predavateljju smo hvaležni za pouk, ki nam ga je dal. — Sedanjí obč. odbor trebeljevske je pokazal, da ima umevanje za delo v praspah kmetijstva. Manjka nam le primernegega prostora za prirejanje predavanj in tečajev. Stopimo skupaj in zgradimo si vsaj zasilen društveni dom, ki bo služil omiki in napredku ne samo Prezganjem, ampak celi občini.

BJELOVAR.

(Vojaško pismo.)

V »Domoljub« sem bral med drugimi dopisi tudi par vojaških pisem od slovenskih fantov v tujini. Kar se tudi jaz nahajam v takem položaju, sem se tudi jaz namenil napisati par vrstic in upam, da jih boš dragi »Domoljub« sprejel, kar bi me jako veselilo. Ko sem še utival zlato prostost na dragem domu, sem bil Troj zvesti bralec, odkar se nahajam v vojaški suknjici, se Te jako razveselim, kadar Te mi pošljejo od doma, in prikrajšam mi marsikatero dolgo urico tu v tujini, ki grede tako počasi naprej, dasi jih na vse načine uprejš spravljamo. Pet nas je tu Slovencev med samimi Srbi razun par Hrvatov. Drugače bi nam bilo še dosti dobro, samo ko bi ne imeli te ne ljube bolezn, ki se ji pravi »domotožje«, ki je ima skoro vsak vojak. No, če Bog da in komandanti, bo čez en mesec in pol ozdravljena. Misel in hrepenenje po dragem domu in po krasni Gorenjski se ne da sta pregnati, žimbolj se bliža konec našega službovanja, tem večji sta. V tujini šele spozna človek vrednost in lepota domača semlje tež slovenske

govorice in pesmi; večkrat kakšno urečemo, da preganjamo dolgčas, ki ga imamo v obilni meri. To je še edino dobro, da smo ostali tu na Hrvaškem, da nam niso porinili kam v Srbijo ali Macedonijo. Oni tovariši tam doli imajo kaj več novega napisati, tu pa ni take posebnosti. Svet je raven, v daljavi se vidijo neke nizke gore. Nikakor so mi ne more dopasti, ker je tako malo podoben naši lepi Gorenjski, ki je okoli in okoli ograjena od gorskih velikanoz kakor velik vrt s prirodno ograjo. Edina znamenitost so tu veliki sejmi, na tak dan pa se vrsto neprotirane vrste voz, živine in prašičev proti sejmišču, kar se pri nas ne vidi v taki obitnosti. Kakoga lepega kmetčkega voza tudi ne vidiš, povečini so taki, kakor so jih imeli trenarji; s takimi se hrvaški seljaci vozijo, pa najsiho na polje ali v mesto, ali naj bo svatba ali nedelja. Obleko imajo pa polti povečini iz belega platna. Ob deževju pa je blata na vagonih, ker je zemlja ilovnata. To je dobro, da so ulice tlakovane, sicer bi se ga moralo ob deževnih dneh skoro do kolena gasiti.

O Veliki noči smo vendar zvrtili malo dopusta. Ko sva na veliko soboto korakala s tovarišem proti domači vasi, so ravno zapeli zvonovi »veselo aletajoc«. Se nikdar niso peli tako veličastno kot ta dan, ki ostane v nezbrislivem spominu. Ta je bila najlepša moja Velika noč. — Prišel je krasni maj in prinesel cvetje in zelenje v deželo, toda oni maji v domovini so bili stokrat lepši. — Dolgočasno je bilo tudi točje, spominjal sem se živo lepših dni lanskega točja, ko sem kot svobodni sin planin pohajal na naše gorenjske planine in občudoval krasoto Gorenjske, kateri je Bog podaril toliko naravnih krasot, po kateri se mi najbolj toži. V duhu sem letos romal s turisti vred po planinah, ker v resnici nisem mogel. In prišel je Veliki Smaron, ki pa se ni nič razločil od drugih dni. Kako lep pa je bil lanski, ki se ga vedno z veseljem spominjam. Na ta praznik sem namreč lani obiskal »Snočnikov kranjskih sivga poglavarja«, očaka Triglava in bil na Kredarici pri maši (v višini 2515 m nad morjem), to se mi je zdelo ena najlepših maš, kar sem jih doživel. No, maša v kapelici Triglavskote Matere Božje na Kredarici je res nekaj častitljivega; najvišje ležeče svetišče M. B. v Sloveniji.

V upanju na dan, ko bo zopet prosta pot v domovino, nam minevajo dnevi, sicer grede počasi, a mine pa je vse in minulo bo tudi to. Mnogo pozdravov pošiljamo vsem bralcem »Domoljub«. — Franc Jauh s Kokrice pri Kranju in tovariši: Matija Smedle s Bele nad Kranjem, Maks Samotorčan iz Ljubljane, Alojz Čadež iz Trbiča, Janos Lavtar iz Zabukovja pod Sv. Joštom.

ST. RUPERT NA DOLENJSKEM.

(Občinske volitve.)

Volitve so pred vrati. V nedeljo 12. t. m. se bo pokazalo mišljenje šentrupertske občine. Ali bomo volili Kmetako stranko, ki ni drugačja kot stranka samostojnežev, ali pa bomo svoje zaupanje izkazali Slovenski ljudski stranki? Kdor ceni prazno besedičenje, ki ljudstvu nič ne pomaga, kdor boče podpirati nepoštenost in krivičnost zprave, kdor bi rad, da Slo-

venec hlapčuje pod Pašičevim jarmom, kdor želi držati z onimi, ki bi radi vero iztrgali iz slovenskih src, ta naj voli Kmetako stranko — pravilno: samostojno stranko. Njena načela so taka, kakor je zgoraj povedano, njeno delo slovenskemu ljudstvu nikdar ni bilo in ne bo v korist, pač pa v veliko škodo na političnem, na gospodarskem, na prosvetnem in verskem polju. Četudi bi bili kandidati te stranke najboljši možje, vendar ne sme z njimi držati nihče, kdor ljubi slovenski dom, slovensko samostojnost, vero Slovencev. Kmetaka stranka stoji na gnilih tleh, iz katerih ne more nikdar kaj dobrega zrasti ne za državo, ne za občino. Zato pa ji v nedeljo, 12. t. m., vsi obrtno hrbet, njena skrinjica, ki je druga, mora ostati prazna! Vsi pa volimo Slovensko ljudsko stranko in zato vzmimo kroglico v prvo skrinjico. Ta stranka je varuhinja in braniteljica reda in poštenja, se res neprestano trudi za ljudske koristi in vselej visoko drži zastavo vere in avtonomije, zahtevajoč da vera vlada v šoli, v politiki, v vsem javnem življenju in da Slovencev postanemo gospodje na lastni zemlji. Može, ki kandidirajo na listi Slov. ljudske stranke z dosedanjim županom Tomažom Prijateljem na čelu, so tudi znani vsem kot vrli in pošteni delavci za občinski blagor, so tedaj vredni občega zaupanja. V nedeljo tedaj vsi na volišče! Nihče naj ne ostane doma! Prva skrinjica naj bo polna, da bo zmaga Slov. ljudske stranke sijajna, da bo tudi naša občina s časno večino odbora v vrstah onih, ki se bore za samostojnost Slovenije.

KRIZE NA GORENJSKEM.

(iz gasilnega društva.)

Dne 27. sept. t. l. se je vršil sestanek rednih članov tukajšnjega gasilnega društva. Na tem sestanku so izključili nekaj članov. Zakaj, tega izključeni člani še danes ne vedo. Najbrže ima gasilno društvo preveč članov, ali pa prizadeti niso sposobni gasiti pozno v jutro... Društvo si je s tem činom močno dvignilo na ugledu. Zares, posnemanja vredno, izborna reklama!

Par močnih črnih konj se prodajo po zmeraj cenl.
- Zupnišče IG pri Ljubljani. 6196

Brinje lepo rdeče, ter šteditnik prodajo veliki železni
J. CVEK v Kamniku. 6198

Poročne prstane

v velik izbori priporoča JOSIP JANKO, urar v Kamniku na Šutni, nasproti farne cerkve. 6190

POZOR!

POZORI!

Kmetje in trgovci!

V zalogi imam več vrst KONJSKE OPREME, fino in trpežno delo, po nizkih cenah. — FRAN JENKO — Medvođe 3, Gorenjsko. 6031

Kje je Repož

GOSPODAR

Ameriški zaboj za razpošiljanje sadja.

Američani so mojstri v vsakem oziru in nihče nam ne more zameriti, ako jih posnemamo in obračamo sebi v prid njihove izume in izkušnje. Tudi v sadjarstvu so daleč, daleč pred nami, bodisi glede pridelovanja ali uporabe sadja. V sadni kupčiji jih ne bomo nikdar dosegli. Kako premišljeno, vrejeno in do skrajnosti praktično imajo n. pr. posodo za razpošiljanje sadja, ki gre križem sveta! Pri nas nerodni, težki in dragi zaboji in sodi v raznih velikostih in oblikah in še bolj nerodne košare in pletenice v vseh mogočih velikostih, tam pa enoten priročen, lahek, ravno prav velik zabojček, ki je pripraven za vsako sadno pleme in za vse sorte sadja, — zabojček, ki je tako vmirjen, da drži 20 do 25 kg sadja, torej toliko, kar ena oseba brez težave lahko preklada in prenaša — zabojček, ki je tako sestavljen, da se sadje v njem ne more pokvariti in se lahko brez škode nalaga v mogočne sklade v shrambe, na vagone in na ladje. Izdelujejo ga v tovarnah v sto- in stotisočih in razpošiljajo v delih, ker ga vsakdo lahko zbije v par minutah. Tehta dobre 3 kg in torej ne draži po nepotrebnem voznine. Za zbijanje je treba samo 32 po 44 mm dolgih tankih žeblicev.

Ameriški zaboj ima 12 delov. Glavno ogrodje tvori obod, ki je zbit iz dveh 26,5 cm visokih, 29 cm širokih in 1,9 cm debelih končnic in iz dveh 50 cm dolgih, 26,5 cm visokih in 8 mm debelih stranic. Edino obe končnici sta iz debelih (1,9 cm) desek, ker tvorita oporišče za ves zaboj. Vanje je zabitih vseh 32 žeblicev. Pokrov in dno sta vsak iz dveh po 50 cm dolgih, 14 cm širokih in dobrega 1/2 cm debelih deščic, ki so prbite na obeh koncih samo na končnici. Na vsakem koncu pokrova in dna je prbit čez te deščice 30 cm dolg, 1,9 cm širok in 1 cm debel remelj, ki je nekaka varnostna opora, da ščiti tanki deščici, ki tvorita pokrov in dno, da se ne razkoljeta pri zbijanju in brani, da se pri skladanju ne pritiska dno enega zaboja ob pokrov drugega. Zakaj je to potrebno, bo vsakdo lahko posnel iz nadaljnega opisa o vlaganju sadja v ta zaboj.

Pripomniti moramo še, da bodo pri zabojih tukajšnjega izdelka tudi stranici iz dveh po 13,25 cm širokih kosov, ker so zaradi tega izdatno cenejši. Končnici pa morata biti brezpogojno iz celega.

Zaboje zbijamo takole: Najprej pribijemo stranici na končnici — vsako deščico s 4 žeblici. Potrebujemo na vsaki strani 8, skupaj torej 16 žeblicev. Potem položimo na en rob oboda obe deščici za dno tako, da pustimo po sredi 1 cm široko režo. Čez obe deščici denemo na vsakem koncu po 2 žb na plosko stran po en remelj in skozi oboje (remelj in deščici) denemo na vsakem koncu po 4 žeblice tako globoko, da molé za dober centimeter iz re-

meljcev. Nato privzdignemo s kakim širokim dletom deščice in remelja, da odstopijo za 1 cm od oboda. Sedaj obrnemo zaboj in pripravljen je za vlaganje.

Preden začnemo vlagati vanj sadje, ga obložimo z ovojnim papirjem, ki naj pokrije dno in vse štiri notranje stene ter sega na vseh straneh za 20 cm čez gorenji rob oboda. Američani vlagajo vse sadje brez razlike z avito v mehke (svileni) papir. Kjer ni dobiti papirja, bomo vlagali sadje tudi golo. Plodove polagamo tesno drug poleg drugega, plast za plastjo, do vrha. Prva (spodnja) in zadnja (vrhnja) plast mora moleti za 1 do 1 1/2 cm čez rob zaboja. Da se sadje ob končnicah spodaj in zgoraj s pokrovom preveč ne stisne, vložimo z obeh koncev v dveh, treh prečnih vrstah nekoliko drobnejše ali bolj ploščate plodove. Nazadnje zganemo po sadju ovojni papir, ki moli čez rob, položimo čezenj obe deščici za pokrov in ob koncih oba remelja in oboje obenem (remelj in deščici) pribijemo na vsakem koncu s 4 žeblici. Sedaj obrnemo zaboj in pritrdimo še žeblice na obeh koncih dna. Z vlaganjem smo gotovi in zaboj je pripravljen za prevoz.

Kdor se bo pri vlaganju ravnal natančno po opisu, bo šele videl kako bistroumno in premišljeno je zaboj sestavljen. Ker sega sadje na spodnji in zgornji strani najmanj 1 cm čez rob oboda, se morata pokrov in dno vzboditi na ven in kakor prožne vzmeti pritiskati od vsake plati na sadje, da se ne more ganiti v zaboj, in baš to je tisto, kar obvaruje, da se ne more pri prevažanju pokvariti.

Zaboje nakladajo drug na drugega vedno na stranice, ker tako sadje najmanj trpi. Vso težo nosijo močne končnice.

V en zaboj vložimo vedno le eno sorto sadja in kolikor mogoče enako debele plodove. Vse plasti morajo biti popolnoma enake. Sleparija je, ako bi izbrali za vrhno plast prav lepe plodove, spodaj bi pa nametali vse odkraja.

Kadar pribijemo pokrov, ga moramo zaznamovati, sicer pozneje ne vemo, kje je zgoraj ali spodaj, ker je zaboj na obe plati popolnoma enak.

Poraba čilskega solitra.

Čilski soliter je dušičnato gnojilo, ki vsebuje dušik v obliki solitrove kisline, t. j. v tisti obliki, ki jo rastline najrajši vsrkavajo. Ker je v vodi lahko topljiv, pride ob zadostni vlagi v zemljo rastlinam hitro v korist in zaradi tega opazimo tudi učinek gnojenja z njim že tekom osmih dni. Vслед te njegove lahke in hitre topljivosti se je do pred kratkim splošno mislilo, da ga je treba trositi le spomladi, ker le tedaj ga rastline popolnoma izkoristijo. Drugače ga baje voda kaj lahko in hitro izpere v spodnje plasti.

Toda temu ni baš tako. Preikkusi zadnjih let so pokazali, da učinkuje čilski

soliter na ozimih posebno dobro, če ga en del potrosimo že jeseni. Mi vemo, da vpliva čilski soliter, kakor vsa druga dušičnata gnojila, elasti na raščo zelenih delov rastlin, posebno na razvoj klorofilnih zrn, vsled katerih izgledajo rastline po gnojenju s solitrom temnozeleno. Fosforna gnojila (tomasova žindra, superfosfat, kostna moka) napravijo kleno, debelo, zdravo zrnje, kalijeve gnojila (kalijeve sol, kajnit) pospešujejo pa v prvi vrsti raščo korenin in gomolja.

Kaj lahko sklepamo z teh dejstev pri čilskem solitru? Da ima na rastoče mlade rastline velik učinek ter izredno pospešuje njih rast in razvoj. In to potrebujemo pri nas posebno pri ozimni pšenici in rži. Večkrat se pripeti, da nam ozimina pozebe, ker se je jeseni slabo razrastla in ukorenčila. Korenine so se slabo oprijele zemeljske plasti, niso imele dovolj hrane na razpolaganje, da bi se okrepile in prodrle v globino, prišel je mraz in potrgal šibke vezi in steni je bila tudi zapečaten usoda žitnih rastlin: pšenica ali rž so nam pozeble. To se pri naših podnebnih razmerah kaj pogosto dogodi, vsled tega je važno, da se proti temu kolikor mogoče borimo. To pa zamoremo samo s tem, da rastline še pred zimo, dokler še rastejo, tako okrepimo, da nam brez škode prenesejo tudi hude mrazove. Ozimino pa najlažje okrepimo, če jo gnojimo s čilskim solitrom.

Če se ozimna rž in pšenica že v jeseni krepko razvijeta, potem veliko lažje preneseta zimo in mrazove. Tudi spomladi bo bujno rastla, ker ima razvito in nepoškodovano svoje korenje, prej bo poglala v klasje, prej in enakomerneje bo cvela in prej dozorela. Samoobsebi se razume, da bo taka posetev vrgla tudi obilnejši pridelek.

To dejstvo je potrjeno tudi po praksi. Na pr. pri nas se je gnojilo k pšenici jeseni tri tedne po setvi na zelene rastline in sicer na en oral po 50 kg solitra. Zraven se je pustila še enaka ploskev pšenice negnojena v svrhu primerjanja. Gnojena parcela se je pred nastopom zime očitno krepko obrasla in ni trpela nikake škode po ozebi. Spomladi je bila razlika med obema parcelama še bolj vidna. Ko je pšenica začela rasti, so jo zopet pognojili s 50 kilogrami čilskega solitra na oral. Uspeh tega gnojenja je bil, da je gnojena pšenica dozorela za šest do osem dni prej nego negnojena in vrgla za 320 kg več zrnja na oral. To je vendar izvrsten uspeh gnojenja, ki se tudi materijelno imenitno izplača. Računajmo pri tem, da smo dali za 100 kg čilskega solitra 650 Din, zato smo pa pridelali več 320 kg pšenice, ki jo ocenimo po 3 Din kg, kar znaša 960 Din. Čisti dobiček je torej iznesel 310 Din na oral samo vsled gnojenja s čilskim solitrom.

Iz tega preizkusa sledi nauk, da pognojimo pšenico in rž že jeseni z enim delom čilskega solitra, ostalo pa damo spo-

Največja izbira

vsakovrstnega sukna in hlačvine za moške obleke
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mesni trg 10.
njivo ali travnik. Če ne boš podpisal, ne dobiš

mladi, in stem dosežemo sigurnejši pridelek in večji dobiček.

Vendar moramo tukaj še na nekaj opozoriti. Gnojenje naših kulturnih rastlin se ne sme voditi enostransko, torej samo z dušičnatimi gnojili ali samo s fosfornimi ali kalijevimi, kajti rastline potrebujejo vse troje vrste gnojil. Tako gnojimo k ozimni pšenici in rži jeseni na en oral s 50 kg čilskega solitra, 150 kg superfosfata in 100 kg kalijeve soli; spomladi pa z 50 kg čilskega solitra. Namesto superfosfata vzamemo lahko tudi 200 kg Tomasove žlindre.

Povdariti treba, da samo s hlevskim gnojem ne bo naš kmetovalec nikdar dosegel popolnih pridelkov na svoji izčrpani zemlji, ampak za to potrebuje vedno še umetnih gnojil. In da bo znal s temi ravnati, se mora poučiti s strokovnimi spisi, ki so nam danes na razpolago. Med drugimi je tudi Delegacija proizvajalcev čilskega solitra izdala več knjižic o umetnih gnojilih in o kulturnih rastlinah sploh, ki jih brezplačno določijo tistim kmetovalcem, ki se hočejo o tem poučiti. Zadostuje da se dotični obrnejo na naslov Poddelegacija proizvajalcev čilskega solitra v Ljubljani, Gruberjevo nabrežje 16, ki jim bo dostavil razne knjižice o umetnih gnojilih.

Delovanje bakterijev v zemlji.

V članku »Delovanje bakterijev v hlevskem gnoju« v zadnji številki »Domoljuba« smo opisali postopanje malih živih bitij v gnoju ob dostopu zraka, ki povroča trohnenje in onih brez zraka, ki napravljajo gnilobo. Na gnojišču neradi vidimo trohno, ker izgubimo z njo veliko hranilnih snovi iz gnoja, pač pa pospešujemo gnilobo s tem, da držimo gnoj vlažen, ga dobro stlačimo, varujemo pred solnčnimi žarki in pred izpiranjem po dežju ter s tem preprečimo dohod zraka in prehitro razkrajanje. Pri takem pravilnem ravnanju s hlevskim gnojem se njegova vrednost povečuje, zakaj snovi v njem se razkrajajo polagoma v rastlinsko hrano in se le malo izgube.

Če tako dobro ohranjen hlevski gnoj izvozimo na njivo in ga podorjemo, kaj se zgodi z njim v zemlji? Tudi v naši kulturni zemlji se nahaja polno bakterijev in raznih drobnih glivic, ki so pohlepne po organski (rastlinski in živalski) hrani. Vsa ta bitja se združijo v bakteriji, ki so s hlevskim gnojem prišli na polje, se vržejo na novospelne snovi in začnejo s svojim čez vse koristnim delom razkrajevanja. Ker je pa v sveže izorani in pognojeni zemlji dovolj zraka, prevladuje v njej tisto razkrojevanje, ki smo ga v prejšnjem članku popisali pod imenom »trohno«. Kakor ne maramo na gnojišču te vrste razkrojevanja, tako radi ga vidimo na polju oziroma v zemlji.

Kakšen je učinek trohne gnoja v zemlji? Pod vplivom raznih snovi in novih bitij, ki so v zemlji, je razkrojitev hlevskega gnoja takoj drugačna in sicer ugodnejša nego na gnojišču. Hranilne snovi, ki tičijo v hlevskem gnoju, izgubijo zadnjo medsebojno vez, ki ovira dostop do korenin, in postanejo proste tako, da jih korenine lahko raztopijo in vsrkavajo. Zemlja se pri tem

razpadanju, povzročene po navedenih bakterijah ogreva, kar je važno tudi za kalitev semenja. Pri tem razpadanju organskih snovi se razvijajo v zemlji plini, ki imajo tudi svojo nalogo. Amonijak (dušik) se ne razgubi v zrak, kakor pri gnoju na prostem, ampak njega vsrkavajo zemeljski delci ter ga hranijo za poznejšo uporabo ali se pa spreminja v solitrovo kislino ter pride takoj koreninam v prid. Drugi plini, posebno ogljikov dvokis (ogljikova kislina), se skušajo oprstiti iz ozkih zemeljskih špranj ter silijo na dan. Pri tem vzdigujejo in rahljajo zemljo, ki dobi v notranjost razpoke, luknje, votline; in če se gre čez tako pravilno obdelano polje, se čuti, kako je zemlja rahla, prožna.

Kakor že omenjeno, nastane pri trohno gnoja tudi ogljikov dvokis in sicer v precejšnjih množinah. Ogljikov dvokis je pa eno najvažnejših rastlinskih hranil, ki pa ne prihaja v rastlino potom korenin, ampak potom zelenega listja, kjer se izpreminja v škrob. Iz zemlje prihajajoč ogljikov dvokis pa izrabljajo zlasti okopavine predvsem s svojimi tik čez zemljo široko razgrnjenimi listi (pesa, krompir, repa in dr.) ter ga s pomočjo solnčnih žarkov pretvarjajo v škrob in v nadaljnjem v sladkor. In baš v tem tiči eden glavnih vzrokov, zakaj gnojenje s hlevskim gnojem vprav pri okopavinah v splošnem boljše učinkuje nego gnojenje s samimi umetnimi gnojili, ki ne tvorijo ogljikovega dvokisa.

S tem bi bilo dovolj jasno razloženo delovanje hlevskega gnoja pa tudi podana načela, kako se ima ravnati z njim, če naj ta nudi največje koristi našim rastlinam. Dobro ohranjen hlevski gnoj daje rastlinam najvažnejše hranilne snovi: dušik, fosforovo kislino in kalij, pa tudi apno in ogljikov dvokis v plinasti obliki; dalje on segreva, rahlja in obdeluje s pomočjo bakterijev zemljo, da dobi tisto stanje, ki je za raščo rastlin najugodnejše.

Pravilno ravnamo s hlevskim gnojem sledeče: Ne pustimo ga dolgo časa v hlevu, ampak ga po možnosti trikrat na dan spravljamo na gnojišče. Tu ga dobro stlačimo in poteptamo, da ne pride preveč zraka do njega; pred solncem ga obvarujemo, če ga pokrijemo z vejevjem ali še boljše s streho, ali pa postavimo gnojišče v senco dreves. V nekaterih krajih imajo celo popolnoma pokrita gnojišča, da ne more priti do gnoja niti solnce niti dež. Gnojnice odpeljemo v gnojnične jame in z njo škropimo gnoj, če se preveč suši. Ko je gnoj goden, ga zvozimo na njivo, ga razložimo v male kupčke, raztrosimo in takoj podorjemo, rajši bolj plitvo, da začnejo bakteriji takoj svoje razkrojevalno delo. S takim ravnanjem bo kmet dobil najboljši gnej na njivo in največji pridelek iz njive.

Gospodarska obvestila.

CENE.

g Žito. Na žitnem tržišču ni bilo tekom zadnjega tedna nikakih posebnih sprememb. Kupčevalo se je le za domačo potrebo, dočim je izvoz skoraj izostal, ker je dinar bil v tem času previsok. Ravno ta negotovost valute je povzročila zastoj žitne kupčije, ki je malodane ponehala. Tako je izvoz pšenice iz Vojvodine

vsled visokega kurza dinarja zelo nazadovale. V prejšnjih letih se je v tem času izvažalo dnevno okrog 200 vagonov pšenice, letos pa komaj 20.

g Ljubljanska blagovna borza. Pšenica domača franko Ljubljana Din 380, bačka Din 420, kuruza bačka Din 340; oves bački Din 320, stari Din 340; laneno seme Din 685, konoplja mandžurska Din 880; pšenična moka nulerca, bačka franko Ljubljana Din 615. Fižol ribničan Din 540, prepelečar Din 450, mandolon Din 350.

g Les. Trami monte franko meja Din 408, zažgani Din 780, izbrani sortirani Din 415; deske I., II., 20, 25 mm franko meja Din 700, letve Din 636; oglje vilano Din 120; drva hrastova, suha, cepanice franko nakladalna postaja Din 22 do 23; hrastovi plohi obrobljeni, različnega obsega do Din 1250, jesenovi plohi različne dimenzije Din 1400, remeljni Din 750.

g Tržišče sladkorja. Se vedno vlada negotovost na sladkornem trgu, ker se sedanje cene ne morejo še smatrati za končne. Kakor se govori, se tvornice pogajajo za obnovo kartela, a doslej brez uspeha. Svariti bi bilo pred prevelikimi nakupi, kakor to želijo tvornice, ker je letina sladkorne pese zelo dobra ne samo pri nas ampak po celem svetu. Tako cenijo svetovno produkcijo sladkorja v tekoči kampanji na 21,250.000 ton, napram lani za cela 2 milijona več. Strokovnjaki so mnenja, da bo konzum težko pokupil to nadprodukcijo v slučaju, da bi se cene zvišale. Pričakovati je tudi zaraditega nadaljnega padanja cen, ker znašajo cene v Trstu 7 do 9 Din, pri nas pa je na debelo brez državne trošarine še vedno nad 10 Din.

g Tržišče jaje. V zadnjem času so se cene jaje učvrstile od Din 1.80 na 1.90 za komad in sicer za prvovrstno blago. Tako blago notira na dunajskem trgu aK 1725 to pa zaradi velikega dovoza ruskih jajc, so zelo dobre kakovosti. Cene v Švici so franko Buchs 230 do 235 švicarskih frankov.

g Seno na mariborskem trgu. Dovož sena na trg je bolj šibek, ker kmetovalci za to nimajo časa vsled trgatve in drugih nujnih poljskih del. Pripeljejo ga samo oni, ki nujno rabijo denar in ki morajo blago oddajata ceneje. Dne 1. oktobra so pripeljali samo tri vozove sena v Maribor in še tega so težko prodali po Din 50 do 55 za 100 kg.

ZIVINA.

g Ljubljanski živinski sejem 1. oktobra. Na ta živinski sejem je bilo prignanih 262 konj, 62 žrebet, 46 volov, 102 kravi, 22 telet in 140 prašičev. Cene: za kg žive teže se je plačevalo za vole debele Din 15, srednje debele Din 13.50 do 14, slabije Din 12.50; krave debele Din 12.50, klobasariče Din 7 do 9; teleta Din 16 do 17. Prašiči, večinoma mladi, plemenski 6 do 8 tednov stari, so stali od Din 250 dalje. — Na trg je prišlo tudi nekaj italijanskih trgovcev, vsled česar so cene živini nekoliko

Ia. Amerika

se imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža. — Po trikratnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri

A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

poskočile in sicer za 50 par do 1 Din pri kg od zadnjega živinskega sejma.

IZVOZ.

g Aktivna trgovinska bilanca. Po zadnjih podatkih generalne direkcije carin je naš izvoz že prekoračil uvoz in je zato naša zunanja trgovinska bilanca aktivna. V II. četrtletju t. l. je vrednost uvoza v našo kraljevino znašala 1891 milijonov 158.565, izvoz pa 2.114 milijonov 542.491 in je torej bilanca aktivna za Din 223 milijonov 383 tisoč 996 ali 11.81 odstotkov. Naša zunanja trgovina je postala aktivna že koncem minolega leta ter se stalno izboljšuje. To vpliva tudi na izboljšanje vrednosti dinarja v inozemstvu.

g Izvoz lesa. V avgustu t. l. je znašal izvoz stavbenega lesa 89.612 ton, v juliju t. l. 111.595 ton, v vrednosti 134.5 milijonov dinarjev (v juliju t. l. 177.5 milijonov). Največ je šlo v avgustu stavbenega lesa v Italijo (za 110.3 milijone dinarjev), na Ogrsko (za 7.2 milijone dinarjev), na Angleško (za 5.3 milijone dinarjev). Lesa za kurjavo smo v tem času izvozili 82.184 ton v vrednosti 24.9 milijonov dinarjev (v juliju 66.514 ton v vrednosti 18.9 milijonov dinarjev).

g Izvoz jaje. Avgusta t. l. smo izvozili v inozemstvo 2044 ton jaje v skupni vrednosti 41.6 milijonov dinarjev. Največ jaje je kupila Švica (za 27.6 milijonov dinarjev), Avstrija (10.9 milijonov) in Nemčija (5.9 milijonov). — V letu 1920 smo izvozili jaje 2946 ton, v l. 1921 12.341 ton, v letu 1921 13.382 ton, v l. 1923 17.241 ton in v prvih osmih mesecih t. l. 15.378 ton. Iz teh podatkov je razvidno, da je izvoz jaje v tekočem letu zelo narasel.

g Izvozna tarifa za vino. S 15. septembrom t. l. je stopila v veljavo nova železniška tarifa za vino, ki znaša polovico redne. Prevoz vagona vina od Metkoviča do Jesenic stane sedaj 3750 Din (prej 6330 Din); iz Vršca do Maribora 2330 Din (prej 7800 Din); iz Vršca do Rakeka 2900 Din (prej 7930 Din).

g Naš izvoz v Italijo. V prvi polovici letošnjega leta je bilo iz naše kraljevine izvoženega v Italijo blaga v vrednosti 1 milijarde 800 milijonov dinarjev.

LETINA.

g Trgatev na Štajerskem. Predtrgatev se je že pričela. Portugizec in modri burgundec sta v krajih, kjer ni bilo toče in bolezn, dala dobro kapljico. Mošt tehta 18 do 20 stopinj sladkorja. Plačujejo ga po 7.50 do 10 Din liter. Nagnito grozdje poznih vrst frgajo te dni. Kakovost letošnjega vina torej splošno ne bo slaba, le glede množine vinogradniki niso zadovoljni.

g Vinska letina v Dalmaciji in Baranji. Iz Dalmacije poročajo, da bo letošnja vinska letina glede kakovosti zelo dobra. Trgatev se je začela minuli teden. — V Baranji je vinska letina letos zelo slaba. Računajo, da bo letošnji pridelek znašal komaj petino lanskega trgatvenega rezultata. Novo vino notira po Din 7.50 do 8 Din za liter. — Splošno soglašajo poročila iz vseh vinskih krajev naše države, da bo letošnja vinska letina glede množine zelo slaba, dočim bo kakovost precej dobra.

g Trgatev na Dolenjskem. Ugodno vreme septembra je zelo pospešilo zoritev grozdja in s tem izboljšalo dobroto letošnjih vin. Tam, kjer bodo čakali s trgatvijo in pustili, da grozdje izkoristi vsako solnčno uro, si bodo zagotovili naravnost izvrstno kapljico. Posebno dobro kaže črnina v krškem in kostanjeviškem okraju, kjer meri mošt od že sedaj podbranih vrst 18 in celo do 20 odstotkov sladkorja. Cene za letošnje vino in mošt še niso določene, vendar hodijo že odjemalci v te kraje, da si zagotove kapljico za bodoče leto. Upati je, da bo kupčija bolj živahna nego v prejšnjih jesenih in da bo z novim vinom prodano tisto, ki je še ostalo od tega leta.

Ponovno opozarjamo vinogradnike, naj ne pozabijo naznaniti vinski pridelek pristojni finančni centrali tekom 10 dni po dovršenem prešanju.

RAZNO.

g Kisanje zelene krme za živino. Vsa zelena krma, ki se ne more za zimo posušiti (trava, detelja, repna in pesna cima itd.) se da v jamah okisati in nam okisana služi celo zimo kot izvrstna krma za govejo živino, zlasti pa za molzno goved. Na državni kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se že tretje leto prav z uspehom na ta, pri nas še nov način, spravlja in uporablja krma za govejo živino. Kmetovalci se vabijo, da so tega načina konzerviranja (ohranjevanja) krme poprimajo. V dneh od 6. do 18. oktobra se jim nudi na kmetijski šoli na Grmu prilika, da si ta način spravljanja krme ogledajo. Strokovne nasvete pri tem se jim bode dajalo vsaki dan o 1° do 4. ure popoldne. — Ravnateljstvo.

g Oddaja vinskih trti in sadnih drevesc iz državnih trtnic in drevesnic mariborske oblasti. Prihodno spomlad se bodo oddajale iz državnih trtnic in drevesnic v mariborski oblasti trtne in drevesne sadike najbolj vpeljanih vrst, kakor: laške graševine, muškatelega silvanca, belega burgundca, rumenega šipona, zelenega silvanca, zlahtnine i. dr., cepljenih na riparijo portalis, rupestris št. 9, solonis 1616; nadalje od jablan; štajerskega mošanclia, renskega bobovca, baumanovke, kanadke i. dr. po sledečih znižanih cenah: cepljenke prvovrstne po 1500 Din, IIa 1000 komadov; korenjaki prvovrstni, po 250 Din, drugovrstni po 75 Din 1000 komadov; ključi prvovrstni po 100 Din, drugovrstni po 35 Din 1000 komadov; drevesa (visokodebelnata) prvovrstna po 15 Din, drugovrstna po 10 Din komad. Te cene veljajo le za manj imovite posestnike, ki doprinejajo od pristojne občine tozadevno potrdilo. Imovitejšim posestnikom se zaračunijo trte in drevesa za 50 odstotkov dražje. Nadalje veljajo te cene le na oddajnem mestu, v dotični trtnici ali drevesnici. Za omot in dovoz na železnico se zaračuna lastne stroške. Pri dodelitvi se bodo v prvi vrsti upoštevali vinogradniki in sadjarji mariborske oblasti; potem šele ostali. — Naročila na to blago morajo biti kolekovana (5 Din za vlogo), in se imajo vložiti najkasneje do 15. novembra t. l. ali pri pristojnem sreskem ekonomu ali pa pri dotični državni trtnici, oziroma drevesnici, odnosno pri »Vinarskem in sadjarskem nadzorništvu za mariborsko oblast v Ma-

riboru». Po tem roku se razdele zaloge sorazmerno med vse opravičence in se jim dostavi tozadevna nakaznica. Drevesa se lahko dobe tudi že to jesen, toda le, če se vložijo naročilo vsaj do 20. oktobra t. l. pri imenovanem nadzorništvu. — Maribor, v mesecu oktobru 1924. — Za velikega župana: Oblastni referent za kmetijstvo: Inž. Josip Zidanšek s. r.

g Odprava davka na vino v Italiji. S 15. septembrom je bil v Italiji odpravljen davek na vino. Ta naredba, ki je bila izdana za to, da se omili vinska kriza v Italiji, je vzbudila v interesiranih krogih živahno odobravanje. Radi odprave vinskega davka zgubi državni erar okrog 540 milijonov lir, ki jih hoče vlada nadomestiti s povišanjem užitninske takse na kavo in uvozne pristojbine na kavine nadomestke.

PEKOVSKEGA VAJENCA

krepkega in poštenega, SPREJMEM pod ugodnimi pogoji. Starost ne izpod 15 let. — Parna pekarna ZUZEK, Škofja Loka.

Iščejo se tesači

Starejše moči, izvežbane za izdelovanje bukovih PRAGOV. Sprejmejo se samo v tej stroki izvežbani. Delo stalno. Več se poižve pri:

A. Dolšek, Litija - Grbin.

ZOPER SLABOKRVNOST, SLABO PREBAVO, BLEDICO in OSLEBELOST vsake vrste uživajo odrasli in otroci z najboljšim uspehom «AROMATICNO ŽELEZNATO TINKTURO», izdelek lekarno na Vrhniki. Izvrsten okus, no kvari zob, prekaša vsako železnato vino. Številne zahvale na razpolago! Polliterke steklenice po 20 Din. Razpošilja po pošti po 3, 6, 8 in 12 steklenic samo lekarna HOČEVAR na VRHNIKI 4331

Halo!

TINE: Jože! Ravnokar sem dobil sporočilo, da pripelje PERKO zopet take podplate, ki vsem čevljarjem sive lasa delajo. — JOZE: Saj nekaj časa ni bilo dobili teh podplatov. — TINE: Take podplate PERKO le v jeseni in pozimi prodaja, ker so za letno obuvalo ti podplati pretežki. — JOZE: To bodo zopet županov oče veselili, ko bodo podplate žagal. — OBA: Le ona resnica je: Kdor hoče svoje družino dobro obuti, naj kupi USNJE na sejmu v RADECAH, SEMICU, ST. VIDU PRI STIGNI, KAMNIKU, KOČEVJU, LUKOVICI, RADOHOVI VASI, KRŠKEM in v NOVEM MESTU

na stojnici Franc PERKO.

UČENCA za mesarsko obrt

sprejme JOZEF JESIH, mesar — Medvode. 6029

Vajenca poštenih staršev, z dobrimi spricvali, ki ima veselje do PEKOVSKO OBRTI, sprejemem takoj. Vsa oskrba v hiši. Naslov mojstra pove uprava »Domoljub« pod štev. 6102.

Volneno in perilno blago

kakor tudi vse vrste manufakturnega blaga dobiti v veliki izbiri in po ugodnih cenah pri trvdki

R. Miklauc Ljubljana

Lingarjeva ulica - Medena ulica - Pred Skotijo.

Zahotevajte oenik ali vzorčno knjigo!

GOSPODINJA

ZANIMANJE IN PAZLJIVOST.

Ko ogleduje otrok stvari v svoji okolici, tedaj se uči paziti. To je nekako prvo duševno delo. Pri tem je že tudi nekaka napetost duha in že tudi delo volje. Mati mora skrbeti, da tako vpliva na otrokovo voljo, da otrok obrne vso pazljivost na stvar, ki mu jo hoče pokazati ali o njej govoriti in se otrok peča samo s to stvarjo. Ko jo je otrok dobro ogledal, naj mu da mati tudi še kaj dela s to stvarjo. S tem se vzdržuje pazljivost in neguje ter razvija nagon za opazovanje. Največkrat pa pozabimo na to, da ne smemo otroku pomagati tam, kjer delo lahko sam izvrši. Mati se tudi ne sme utruditi, da najde vedno kaj novega in pokaže otroku to v najbolj zanimivi obliki. Razne igrače so ji pri tem dobrodošlo sredstvo, ki pa morajo biti seveda take, da res zbuja otrokovo zanimanje, torej preproste, enostavne, kakor je preprosto in enostavno otrokovo mišljenje. Otrok je navadno nemiren in ne more dolgo vztrajati pri eni stvari; zato pa tudi ne opazuje natančno svoje okolice. Mati se mora pač dolgo zadovoljiti z znanimi stvarmi iz otrokove okolice, ki jih podaja in pripoveduje otroku zopet in zopet. Mora pa gledati, da otroka ne dolgočasni, ker bi sicer ne gojila pažnje, ampak ravno nasprotno. Ako pa sicer staro in že večkrat obravnavano stvar na posebno prikupljiv način otroku vnovič pove, se o nji z otrokom razgovarja, se same po sebi pokažejo nove zanimivosti, ki segajo v otrokovo življenje. In to je, kar otrok rad sliši in kar mu zbuja zanimanje pa tudi čimdalje večjo pazljivost za dogodke v okolici. Tako se otrokova duša polni s slikami vnanjega sveta, ki jih predelava v svoji notranjosti, s čemer se dvigajo in razvijajo duševne moči v prav posebno materino veselje.

>GOVORČKANJE< Z OTROCI.

Naj opozorimo naše matere na neko razvado, ki je v čuteči duševnosti materini razumljiva, pa je vzlic temu nenaravna. Ta razvada obstoji v tem, da govori mati — hoteča biti tem nežnejša — z otrokom prerada v zmanjševalni besedeni obliki. — Čemu je treba vpraševati otroka, bo li jedel jutraj »kofetek« (1) s kruhom, namesto kavo s kruhom; ali mu nuditi opoldne bodisi juhico ali »župco«; krompirček — mesto krompirja, fižolček — mesto fižola; ali na večer mleček — mesto mleka in čajček — mesto čaja. — Take spake (zlasti nemške spakedranke) morajo proč od naših domov! Ne le, da se po nepotrebnem pači lepi naš jezik, temveč se s takim popačkanjem prav gotovo ne utrjuje značaj otroka, ker smatram jaz tako »govorčkanje« le za znak

mehkužnosti, pa za ničesar drugega. Resnosti v tem prav gotovo ni. Mi Slovenci potrebujemo krepkih in resnih značajev, nikdar pa ne mehkužnežev. A resen in krepak značaj zavisi le od vzgoje, ki se mora začeti v prav zgodnji mladosti, to je pri otroku takoj, ko se začne zavedati svojega bitja, in pri vsaki priliki, tudi v govorjenju.

RAČUN O DOHODKIH IN IZDATKIH.

Navadno je skrb za zaslužek stvar moža, toda ženi pripada važna naloga, da pridobljeno po možnosti ohrani in pravilno, zmerno in primerno uporablja. Zato bodi gospodinja prav posebna skrb, da z delom s svoje strani in pametno varčnostjo pospešuje domačo blagostanje in se z ljubeznijo trudi svojira domačim urediti prijetno družinsko življenje.

V prvi vrsti mora gospodinja napraviti pravilno razmerje med dohodki in izdatki. Dobro mora vedeti, kaj in koliko od pridelkov ali od zaslužka sme porabiti za dom. To ni potrebno le tam, kjer bi dnevnih preobilnih izdatkov pripeljal naravnost v pomanjkanje, ampak tudi pri premožnih hišah. Potrebe se navadno tudi večajo z dohodki in vsaka gospodinja lahko sama poskusi, da se z vsakim novim dnevom v gospodinjstvu pokažejo nove potrebe. V resnici bogati so tam, kjer pridobe več kot pa porabijo. V tem smislu more biti bogata tudi ona gospodinja, ki pri sicer skromnih sredstvih dene nekoliko na stran za slabe čase, boleznii in nezgode.

Kot dohodke v gospodinjstvo uporabo je šteti le one, ki jih gospodinja z gotovostjo pričakuje. Pri menjajočih se pridelkih, različnem zaslužku in negotovih dohodkih je treba računati na najnižjo vsoto, ki jo sme porabiti in še od tega je treba odšteti davke, zavarovalnino in podobno. Zato morata za dohodke pač vedeti oba, gospodar in gospodinja, se posvetovati o uporabi in natančno določiti, kako se bodo porabili. Zelo slabo gospodinjstvo vodi ona gospodinja, ki brez vsakega premisleka razsiplje in porablja pridelke in druge dohodke brez vsakega proračuna kar tja v en dan.

Od celotnega letnega dohodka, ki ga gospodinja z vso gotovostjo pričakuje, določi potem postavke za trgovino, obleko, perilo, po potrebi za hrano, drva, semena itd., pri čemer pa ne sme dohodkov do zadnjega izčrpati. Na noben način naj ne kupuje stvari, ki jih ne more plačati. Zelo naj se varuje tudi izposojanja bodisi denarja ali kateregakoli blaga. Le v izrednih slučajih, ko si ne more drugače pomagati, bi si smela kaj izposoditi, a prva skrb ji bodi, da izposojeno čimprej vrne.

Ako se je gospodinja primerilo, da je prekoračila tedenski ali mesečni proračun, naj se takoj potruži to izravnati, pa najsi bi bilo treba poklicati tudi moža na pomoč. Če namreč pri enakih prejemkih prihodnjega tedna ali meseca plačuje nazaj, bo

prihodnjič še večja zagata in iz neprilik ne more več. V tem slučaju bo pač gospodar opustil kakšne izredne osebne izdatke, ali uvidel varčnost ob nepravem času, da pomaga gospodnji iz zadrege. Važno je, da gospodinja plačuje vse račune sproti; delavci so potem točnejši, a tudi cenejši.

Pri naročilih pri raznih obrtnikih naj se ne zadovolji le s splošnim zagotovitvilo »bo čisto poceni«, temveč naj zahteva točen proračun. V splošnem pa naj ne gleda na najnižje cene, ker pri izredno nizkih cenah je treba računati tudi na izredno slab material. V njeno korist je tudi, ako se pri naročilih iz svojega gospodinjstva drži stalnih rokodelcev, ki se pri stalnih naročilih tudi mnogo bolj potrudijo pri izvršitvi dela.

V poletnih mesecih, ko se navadno cene za hrano znižajo, ko se ne porabi toliko za razsvetlavo in kurjavo, naj gospodinja prebitek denarja ali izkupiček za razne pridelke porabi za nabavo zimske obleke in perila, ki je navadno v teh mesecih ceneje kot pa v zimski seziji. Tudi prvi pomladanski meseci, ko se navadno ne kupuje mnogo za naprej, so pripravni za dokupovanje perila in podobnega.

Novo ustanovljeno gospodinjstvo naj se vselej pričena skromno; kajti veliko lažje je gospodnji vse izboljšati, če ji dovolijo sredstva, kakor pa že pričeto obilico naenkrat skrbiti. V kmečkih gospodinjstvih, kjer se vse potrebno za dom doma proizvaja, je prav tako svariti pred razsipavanjem. Gospodinja mora vedeti, da so to obresti od v domači grudi naloženega kapitala.

Ako le more, naj gospodinja, zlasti ob začetku, zapisuje vse dohodke in izdatke, kajti od pravilne uporabe dohodkov v gospodinjstvu zavisi splošno družinsko blagostanje.

NA KAJ JE PAZITI PRI PLETENEM PERILU (TRIKO).

Za bližajočo se zimo bo treba nakupiti gorke zimske spodnje in vrhnje obleke. Več let že kupujemo zimsko spodjo obleko največ na stroje. To blago ima skoro ravno take vrste petelj kakor na roko pletene stvari. Znano pa je, da, ako ti pri pletenju zdrsnje le ena petlja, se ti para v dolgi vrsti kar naprej in se pri nošnji potem na tistem mestu kaj kmalu raztrga. Prav tako je tudi pri kupljenem pletenem blagu. Kadar kupuješ spodnje »vice« (majje), hlače, krila, nogavice ali v. anje jopice, rokavice, poglej najprej, če ni kje spuščena petlja. Pokaži trgovcu in tako blago zavrne. Pri kupovanju pa glej, da ne vzameš pretesnih stvari, ker pletenine trajnega natezanja ne zdrže in se kaj hitro raztrgajo. Pri volnenih stvareh računaj tudi s tem, da se v perilu skrčijo in kupi raje nekoliko večje. Nogavice kupi raje enkrat sešite kot pa one brez šiva, ker so te zadnje le raztegnjene po obliki noge in so torej niti že vnaprej do skrajnosti napete in se na nogi potem prav hitro raztrgajo. Priporočljive so nogavice z dvojno peto in dvojno kapico, t. j. da je peta in naprstje pleteno z dvojno nitjo, kar tudi takoj opaziš. Pazi pa, da ne kupuješ nogavic, ki so sešite po stopalu, ker ta živ pri hoji tišči

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini

A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

in povzroči trdo kožo. Bolje je, ako je šiv na obeh straneh stopala.

Perila iz pletenega blaga ne zbiraj po debelosti. Res je, da je za prvi čas nekoliko gorkejša; ko pa pride v perilo, se kaj kmalu oguli kosmata notranja stran in ostane samo še redka pletenina in silno debeli robovi, ki radi tišče.

Važno je, da pri pleteninah takoj zašijesh najmanjšo luknjivo, četudi eno samo petljo, ker drugače se luknjica sama po sebi širi.

VRT.

Vrtnice. Vrtnica je prvenka in kraljica med cvetjem. S pomočjo vrtnarske vede in umetnosti je dosegla visoko stopnjo v popolnosti. Vrtnic je brez števila vrst, ki se razločujejo po obliki, rasti, barvi in tudi po vonju. Ze cepljone in nekoliko zaraščene se dobijo spomladi pri vrtnarju, a so zelo drage in že malo število nas prav veliko stane. Način, po katerem pridemo pocieni do vrtnice, je sledeči: v jeseni v mesecu oktobru in novembru — prej ne, ker prej so mladike sočnate in takih se primejo pozimi črne pege in zato rade segnijejo nakoplji v gozdu lepih ravnih mladik s ščipkovega grma, tudi divja vrtnica imenovana. Izkopati je treba globoko. Izkopano je treba previdno odsekati od cele ščepkove korenine. Pri mladikah, nameravanih za požlahtnjevanje vrtnic je gledati pri koreninah na to, da imajo dosti vlaknic, ker brez teh se zelo nerade primejo. Tako pripravljene zakopljemo položene v zemljo. Odeja zemlje jih varuje mraza, da pozimi ne pozebejo. Spomladi meseca malega travna jih previdno izkoplji in presadi na določeno stalno mesto. Da jim veter ne zrahlja korenin, zatakni k mladiki kol, na katerega jo dobro priveži. O požlahtnjevanju, ki se začne, ko so vrtnice prvokrat odcevele, napišem v eni prihodnjih štev. »Domoljubac«.

Nekaj o sajenju zimskih zelenjav. Gredice, namenjene zimskim zelenjavam, prelopati, okoplji in osnaži plevela. Gnojiti v jeseni ni potreba, ker sveže gnojenje ovlaži zemljo, od tega za navadno mokro jesen in sneženo zimo ni potreba. Dolge noči in gosta, obilna rosa dovolj ovlažijo zemljo in bi potemtakem na novognojeni gredici nasajena zimska zelenjava kaj rada segnila. Zamenjava prostorov je pa na vsak način potrebna. Vsaka zelenjad rabi posebne snovi, ki jih srka in izsrka iz zemlje začasa njene rasti. Za grahom in fižolom nasej salate, za salato špinačo in tako dalje.

Za sajanje motovilca za zimsko rabo je ta mesec že čas in sicer je priporočljivo nasejati ga v vrstah od 10—13 cm narazen. Nasejati ga v vrste je priporočljivo zato, ker se na določenem mestu lažje odstrani sneg, se lažje pokrije in se tudi lažje nabira. Najboljša odeja je smrečje, a se rabi le v hudi zimi. Nasej ga redko in plitvo. Da pri vzkaljenju ne privzdigne prsti, ga po vsajenju potlači s fem, da pohodiš prosior, kamor si ga vsejala. Naredko vsejan se boljše in širše razraste, plitvo nasejan pa v vlažni jesenski zemlji hitreje vzkali. Kalitev ohrani 7 do 8 let. Čim starejši je, tem preje ozeleni. Semena potemtakem ni treba vsako leto nabirati. Ko je spomladi do-

LISTEK

Sovraštvo in ljubezen.

(Dalje.)

In zopet so minila leta, pet, let v katerih se je malo izpremenilo. Isti dom, isti ljudje! Samo otroci so popolnoma dorasli. Bukovje je bilo zopet sezidano. Bilo je lepše kot prej. Prerokovanje Matijevo se je uresničilo: da ne bo težko zopet vzpostaviti gospodarstvo.

Tudi opekarna se je dobro obnesla. Plovnati sklad v griču se je izkazal mnogo izdatnejši, ko so izprva mislili. Podjetje je bilo urejeno, promet izboren. Tako je prinašalo podjetje dobiček in ljudje so izračunali, da bo Bukovčan samo potom opekarni postal silno bogat človek. Tako je bilo mogoče polagoma odplačevati dolgove. Henrik je pristal na to, da vzame Matija Gorec obresti in svoj delež pri opekarni ter naloži za Lizo. Sam pa je hranil za svojo sestro Leno.

Vse je šlo torej dobro. Spretni ljudje končno vedno lahko prislužijo denar.

Nasprotno pa so ljudje z Bukovja malo napredovali v naklonjenosti svojih sovaščanov. Rešili so si posestvo, toda oni pravi, idealni dom jim je bil še zabranjen.

Najmanj je našel pot Henrik, četudi jo je njegova mehka duša iskala. Često si je sicer dopovedoval, da ne potrebuje družbe, saj ima družbo doma, sami ljubeznivi ljudje, ki so mu zvesti. Toda ni se mogel izogniti stari resnici, da človek ne more obče-

vati izključno vedno z istimi ljudmi. Mornarji, ki žive dolgo tesno skupaj na isti ladji, se razidejo, ko pridejo na suho. Čutijo potrebo, da nekaj časa ne vidijo vsakdanjih obrazov. Mnogo ljudi je, ki delujejo skupno v pisarnah, podjetjih, šolah, mirno in prijazno, ki se pa v prostih urah ne vidijo, ampak raje poiščejo tuje, ali pa so sami.

Bukovčani pa so živeli skupaj kot na veliki, samotni ladji. Pozimi so minili tedni, ne da bi izpregovorili besedico s kom od zunaj. Tako se je zgodilo, da so krošnjarja, ki je zablodil na posestvo, sprejeli kot ljubega gosta in ga izpraševali o vseh mogočih stvareh.

Največ je trpel v takih turobnih zimskih dneh Janček. Zgodilo se je, da je legal na klop ob peči in tulil od samega dolgega časa. Nato je slovesno prisegel, da bo šel v svet, kakor hitro pride pomlad. Če je Lena to slišala, je rekla, naj le gleda, da čimprej gre. In to ji je potem vedno zameril.

Tudi Matija je trpel vsled samote. Včasih, ko je gladil starega Plutona, je mislil na dobro, ko je bil še cunjar in zdelo se mu je, kot da je bil takrat mlad, srečen popotnik, ki hodi prost po zelenih cestah, danes tukaj, jutri tam, vedno pri drugih ljudeh, vedno vesel in povsod zaželen.

Henrik je sedel ob takem času pri svojih knjigah in študiral. Samo ena je bila sročna in popolnoma zadovoljna: to je

sti druge salate za uporabo, iztrebi vse ostale sadike, da ne poženo v cvet in ti po celem vrtu ne natrosijo nadležnega plevela.

RAZNO.

Bezgavke so zatečene. So otroci, a tudi odrasli, ki čutijo po vsakem prohlajenju in pregretju bolečine v grlu. Pri nekaterih se gnoji grlo in morajo biti več dni v postelji, nekaterim se pa samo vname in se pozdravi hitreje. Otrok, ki je podvržen boleznim bezgavk, je strah staršev, ki se tresejo vedno zanj. Zdi se, da je tukaj nagnjenje k bramorjem ali škrofelnom. Takega otroka je treba okrepiti, tako bo izgubil s časom nagnenje za boleznimi v grlu in ako dobi napad, ne bo tako hud. Otroka hrani z ovseno kašo ali moko, kar mu pobjljša kri, treba mu je mleka, jajca, sadja, nič krompirja, dosti zraka in solnca, čedne postelje. Tudi ječmenova kaša in kava, posebno ječmenov slad, ki se dobiva po drogerijah, so otroku v veliko korist.

Navadi otroka, da grgra vsak dan dvakrat in si izpira in tako utrdi grlo. Umivaj ga z mrzlo vodo po vratu in po životu, kadar čutiš, da ima zatečene in trde žile, po vratu ga maži z mazilom iz črnega korena (poglej naprej popis). Če se čutijo v glavni žili na roki, od zapestja napram laktu, kakor majhne kepice, jih na kmetih pritiskajo s palcem proti laktu in temu pravijo bezgavke tretji. Po takem trenju minejo res

bolečine v grlu. Dobro je tudi tretji bezgavke na vratu, najbolje s prstom namočenim v gorkem olju, tu pa od ušesa navzdol. Nekateri zdravniki so zato, da se otroci in odrasli, ki večkrat obole radi bezgavk, operirajo v grlu — drugi zdravniki so zoper to. Neki zdravnik je ugotovil, da so imeli na ta način operirani otroci slabe uspehe v šoli. Gotovo je povod obolenja le bolezenska snov v krvi, ki se vrže na grlo; zato je glavno, da se okrepi bolnik in da se ogiblje vsega, kar mu škoduje. Utiranje in izpiranje grla z arniko, par kapelj na vodi, ubrani vsako obolenje grla.

Mazilo iz črnega korena. Olupi korenino in razreži. Deni v lončeno kozo, kolikor teži korenina, toliko olja in kuhaj, dokler se korenina ne stisne in ne porjavi. Potem odlij in nastrži v olje toliko rmenega voska, da bo mehko mazilo.

Je jako dobro za slabe kosti, opešane noge in roke, za rane in oteke.

Iz korenine se skuha tudi mezga za jetiko in kašelj, prah korenin ustavi vsako krvavenje.

Črni koren raste ob jarkih in potokih, ima suličaste liste in višnjevi zvončasti cvet. Zraste precej visoko, listje je kosmato. Korenina se zarije precej globoko v zemljo, je belega mesa s črno skorjo. Zdj se se dobi, po zimi se pogubi nekam. Korenina je slovela prejšnje čase kot pomoč za zlomljene kosti.

bila Liza. Te samotne ure je bil njen najblaženejši čas. Sedela je tu s svojim šivanjem, tiho in prijazno, in samo včasih je dvignila oči, da je pogledala Henrika.

Tam preko v Zabukovju pa je prebivalo še bolj samotno bitje, ki ni imela prav nikaškega doma: to je bila Lota Prek. Nikogar ni imela. Oče je bil skoro vsak dan pijan, brat idiot. In njena, sorazmerno precejšna mera izobrazbe je nesrečo še povečala.

Malokdaj je videla koga z Bukovja. Tjo niso niti pogledali. Ponosna Lena Naglič ji celo dvakrat ni odzdravila. Toda Lena je včasih obstala ter jo pogledala s svojimi kot oglje črnimi očmi izzivajoče in sovražno. Bila je kot njen oče, stari Naglič, katerega se je Lota vedno nekoliko bala. Nosila je ob nedeljah moderne obleke. Bila je kakor dama, brez napake. Toda Lota je vedela, da posnema njo.

Henrik je redkokdaj videl Loto. Govoril ni z njo od onega dne, ko mu je dala šopek in mu pomagala nesti kovček. Če jo je sedaj srečal je z mestno uljudnostjo snel klobuk in tudi ona je hladno-uljudno odzdravila. Komaj je vedela, kako izgleda; samo da nosi brke, je nekoč videla.

In zopet je prišla pomlad. Čudovit, mehek večer je bil zunaj, toda v Zabukovju je bilo polno ljudi. Sedeli so v sobi, polni duševnih tobačnih oblakov in niso hrepneli po krasnem ozračju tam zunaj, v katerem so prepevali slavčki, v katerem je duhtel španski bezeg, skozi katerega so žarele zvezdice.

Bil je davčni dan. Večina hišnih gospodarjev je prišlo osebno, da plačajo svoje davke. Če pa je prišla kaka ženska, so se ji vsi laskali in Prek ji je moral natočiti najboljše pijače.

Z Bukovja je vedno dekla prinesla davke. Samo ona ni dobila pijače.

Ta dan pa je bilo na Bukovju veliko razburjenje, zakaj Janček je nenadoma in brez vsakega zunanega povoda izjavil, da bo šel sam plačat davke.

Kaj je Jančka za ta drzni načrt navdušilo, je težko dognati. Bila je deloma trma, deloma pa veselje, da bi doživel kaj novega in bil iztrgan iz te samote.

Kakor se pa povsod mnogo in pametno govori pri odločitvi »principielnih vprašanj«, tako je bilo tudi tu. Celu oskrbnik se je udeležil debate, na videz proti Jančku, v bistvu pa, kakor vedno, zanj. Henrik je bil neodločen, samo Lena je kar najodločneje nasprotovala. Končno je zmagal Janček. Dobil je davčno knjižico in Lena mu je naštel davčni znesek in še eno marko povrhu, kot je želel Janček. Posodili mu je morala celo veliko listnico starega Nagliča, katero je rabil samo ob posebno svečanih prilikah.

Tako opremljen je korakal Janček v svoji nedeljski obleki čez cesto, ponosno kot junak, ki gre v boj, eden proti vsem.

Bukovčani so gledali skozi okno za njim. Vsem je tolklo sree, posebno skrbečemu junakovemu očetu. Najbolje je, je menil oskrbnik, da se oboroži s kolom in se postavi za hišna vrata, da bo šel lahko takoj tja preko, če bi slišal Jančka kričati.

(Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj.)

IZOBRAZBI

Cerkev in šola.

1.) V svojem letošnjem pastirskem postnem listu so avstrijski škofje sporočili med drugim svojim vernikom tudi sledeče: V prvi vrsti vas opozarjamo na načela, ki jih zagovarja Cerkev glede šole in vzgoje. Cerkveni zakonik zahteva izrecno in dobesedno sledeče: Vsi verniki morajo biti od prve mladosti tako poučeni in vzgojeni, da se ne priučijo ne samo ničesar, kar bi ne bilo v skladu s katoliško vero in nrvnostjo, temveč verska in nrvna vzgoja mora biti na prvem mestu. In ne samo stariši, temveč tudi njih namestniki imajo pravico, da še več: celo dolžnost, da skrbijo za krščansko vzgojo otrok. Prav zato se morajo otroci poučevati v krščanskem nauku, prav tako v vsaki ljudski in srednji, kakor tudi visoki šoli. Prav tako ne smejo katoliški otroci obiskovati nekatoliških ali mešanih šol, ki so na razpolago tudi nekatoličanom. Dovoliti kaj takega bi mogli le iz posebnih uvaževanja vrednih razlogov škofje.

Katoliška postavodaja zahteva torej načelno takoimenovano versko šolo. Prav tako zahteva Cerkev pravico, da sme ustanovljati šole vsake vrste in da sme verski pouk nadzorovati v vseh šolah, z namenom, da se ne poučuje ali gaji nič takega, kar bi bilo zoper vero ali nrvnost. Cerkev torej obsoja takoimenovani državni monopol na šole. Ta cerkvena določila morajo biti vsem katoličanom kot pravica za njih zahteve glede šole in mi škofje ne bomo poprej mirovali, dokler ne bodo od strani države izpolnjene te naše temeljne zahteve. V ta namen smo nedavno poklicali v življenje na novo vzgojno in šolsko organizacijo katoličanov v Avstriji in zato tudi toplo priporočamo, da pristopite k tej organizaciji prav vsi in jo na vso moč podpirate.

Toda Janček ni kričal. Z enim sunkom je odprl na Zabukovju vrata in z dvignjeno glavo je stopil v sobo. Njegov nenadni pojav je imel v resnici zaželjen uspeh. Kmetje so bili čez mero osupli in nastala je velika tišina.

»Oseba prinašam davke z Bukovja, zakaj Bukovje ima pravico za to!«

Temu ni nihče ugovarjal. Sploh ni nihče izmed navzočih odgovoril.

»Koliko je?« je vprašal Janček in privlekel iz žepa ogromno listnico starega Nagliča. Vedel je sicer natančno znesek, toda vsled svojega vprašanja je imel priliko, da je držal listnico izzivajoče v roki, dočim je občinski pisar računal znesek.

»Torej tako?« je rekel, ko je zvedel davčni znesek in počasi je začel naštevati denar, pri čemur je vzel vsak bankovec posebej iz listnice. Proti koncu je postal nenadoma nemiren, preletel je ves naštet denar, pogledal v listnico, preštel še enkrat, prebledel nekoliko in vprašal v skrbeh:

»Koliko je?«

Občinski pisar je ponovil znesek.

Iz tega pa tudi spoznate, da se s temi cerkvenimi določili ne da na noben način v sklad spraviti brezbožna zahteva onih, ki hočejo, da naj se šola loči od Cerkve, da se otroci vzgajajo brezversko, da celo v veri sovražnem duhu in da je torej treba duhovnika in krščanski nauk odstraniti iz šol in iz srede mladine. Pa saj vidimo že sedaj, kakšne posledice mora roditi taka zahteva. Zakaj povsod, kjer so odstranili versko in cerkveno vzgojo ali pa zmanjšali njen vpliv na mladino, se strašno množi nenrvnost, upornost in podivjanost mladine, da celo zločini med mladino naraščajo s silno naglico. »Na njenih sadovih jo boste spoznali.« Ta nauk Zveličarjev velja tudi o brezverski šoli.

2.) Podobno je pisal svojim vernikom o tej zadevi v letošnjem postu škof v Paderbornu, rekoč:

Ljubljeni verniki! V ospredju vseh bojov današnjih dni stoji boj za šolo. Ta boj pravzaprav nič drugega ne pomenja kot to ali bomo mi rastle kot narod z Bogom ali brez Boga, ali bomo ohranili ali zavrgli Kristusov nauk, ali bomo živeli in umrli ob žarkih križa ali v senci kakega malika enodnevnic. Ne bo se vam torej čudno zdelo, da se je naša zadnja škofijska sinoda (l. 1922.) pred vsem pečala s šolskim vprašanjem in nam je o zadevi šolstva dala za sedanje in prihodnje boje jasnih in določenih načel? Glasno in jasno je ta sinoda zaklicala svetu: S kulturo in zato tudi z vzgojo mladine, ki je brez Boga, s kulturo, ki taji razodetje božje in božanstvo Kristusovo, s kulturo, ki zametuje božje zapovedi, nočemo mi katoličani ničesar skupnega imeti, zakaj taka izobrazba ne zida, ampak podira. Mi verujemo, kar veruje Cerkev, mi ljubimo, kar ljubi Cerkev, mi izvršujemo, kar izvršuje Cerkev, zakaj kjer je Cerkev, tam je Duh božji, kjer je pa Duh božji, »am je resnica. Kdor je katoliški, ve in misli in čuti, kaj mu je storiti. Vsak tak zahteva neizprosno katoliško šolo, zahteva tudi, da so učitelji sami vzgojeni v katoliškem duhu, zametuje pa zahtevo po skupni vzgoji dečkov in deklic, in zametuje brezpogojno in za vsako ceno takoimenovano brezversko šolo; zakaj če tako dela, dela to v imenu božjem, v imenu Cerkve, v imenu lastne vesti, v imenu otrok, v imenu šole, v imenu blagra svoje domovine. Stariši torej, ki pošiljajo svoje otroke v brezversko šolo, čeprav je v kraju verska šola, dajejo javno pohujšanje in zato ne smejo pripustiti k sv. zakramentom, ker kažejo nezvestobo napram zahtevam Kristusovim in Cerkve. Ljubljeni verniki! Jaz zaupam v boju za versko šolo na Vašo preizkušeno in dejansko pomoč, zaupam na pomoč vseh, ki ljubijo sveto vero in po njej živijo, zaupam tudi na pomoč vseh onih, katerim pravičnost in svoboda ni samo prazna beseda. Bodite torej v tem boju duhov kakor izvoljena četa, ki se hrabro bojuje in če treba tudi trpi in žrtvuje, nikdar pa se ne

(Dalje glej na naslednji strani spodaj.)

OD DANES IN VČERAJ

PARK ZA VARSTVO GORIL.

Gorilo, največje opico, so v zadnjem času zelo zasledovali, in mislili so, da bo kmalu izumrla. Sedaj je pa neki ameriški prijatelj živali izposloval od belgijske vlade, da je prepustila v svoji afriški deželi Kongo velik prostor, kamor nihče ne sme. Tam se bo gorila lahko prosto gibalo.

ZBIRKA 4000 JEDILNIH LISTOV.

V Sarajevu je knjigovodja Meizet nabral 4000 jedilnih listov. Od vseh strani sveta so znešeni, dobili jih je od potnikov in potovalcev. Tam vidiš jedilni list kitajskega cesarja, našega Aleksandra, Napoleona III., ki je posebna redkost. Tudi jedilni list od pojedine povodom kronanja ruskega carja Aleksandra III. (1881) je zvenav; znamenit je že zato, ker je stal tisk enega samega takega lista nad 15.000 naših kron po tedanji veljavi. Že pred vojsko so cenili zbirko nad 300.000 tedanjih kron, to bi bilo 18 milijonov sedanjih. — Se splača stikat za takimi papirji!

OTROCI.

»Koliko otrok imate?«
 »Tri, pa ne bomo imeli nobenega več.«
 »Zakaj pa ne?«
 »Bral sem, da je vsak četrti otrok, ki pride na svet, Kitajec.«

DOBRA OCENA.

Znameniti igralec Fr. Beckmann (1803 do 1866) je rekel o nekem zbadljivem kritiku: »Recite, kar hočete, dober pa je ta človek; toliko ljudem je že čast ukradel, zase je pa ni prav nič obdržal.«

ZNAČILEN ZAGOVOR.

Angleškega advokata Johna Scotta, prejšnjega lorda Eldona, so se radi njegove bistrosti in pikrosti zelo bali. Nekoč je mlad odvetnik zagovarjal svojega varovanca in sicer tako dobro, da so vsi pričakovali oprostitev. Sodišče pa ga je vseeno obsodilo. V trenutni razburjenosti je odvetnik zaklical: »Take sodbe pa res ne razumem.« To se lahko razlaga seveda tudi kot očitek sodišču, da je napačno sodilo. Zato ga je sodišče tudi res poklicalo na zagovor. Prestrašeni odvetnik gre k Johnu Scottu in ga prosi za pomoč. Ta mu obljubi, da ga bo sam zagovarjal. Na dan obravnave je sodišče takole nagovoril: »Zelo mi je žal, gospodje, da Vas je moj mladi prija-

telj tako razžalil. Ker se pa kesa, mu boste njegovo neprevidnost gotovo oprostili. On je rekel, da take sodbe ne razume. No, če bi Vas poznal vsaj na pol toliko, kakor Vas poznam jaz, potem bi se gotovo nobeni Vaši sodbi ne čudil več« — Seveda se ves ta govor da obrniti na dve strani.

RAZMISLJENI BEETHOVEN.

Pred nekaj leti je umrla v Heiligenstadt pri Dunaju silno stara žena, ki se je še dobro spominjala slavnega Beethovena (1770—1827). Le-ta je bival poleti večkrat tam. Grdo je gledal, lase je imel razmršene, razmišljeval je, mrmral čudne besede in letal po gozdu okoli. Deklica se ga je zelo bala in bi bila najrajši ušla, kadar ga je videla. Ko je njena teta zvedela, zakaj se boji, jo je hitro pomirila, rekoč ji: »O, tega gospoda se pa le nikar nič ne boj, ni čisto pri zdravi pameti.« No, če bi bil Beethoven vedel, lepo bi se bil zahvalil.

HANS PL. BÜLOW O ANGLEŽIH.

Veliki dirigent in pianist Hans pl. Bülow se je sprehal v Wiesbadenu z gospo Raff. Pridružila se jima je neka grofica, prijateljica Raffove, in je začela razgovor: »No, gospod Bülow, kako se Vam je pa kaj na Angleškem dopadlo?«

»Hvala lepa, prav dobro. Navadno ljudstvo je inteligentno, tudi srednji stan lahko pohvalim, samo aristokracija — s druga kakor povsod!«

»Kako ste vendar mogli pred grofico kaj takega reči?«, ga je gospa Raff potem karala.

»Zakaj pa ne? Jaz lahko rečem, saj spalam sam med aristokracijo!«

Suhe GOBE in FIŽOL

kupujemo. Ponudite nam blago ali pa pišite za cene. - SEVER & KOMP., Ljubljana, Wollova ulica 12. 5696

Modna in manufakturna TRGOVINA

nudi vse jesenske in zimske potrebščine za moške, ženske, krojače in šivilje. Krasno blago za ženske plašče in krila, razne vence in cvetlice, opreme za neveste in novorojenčke. Velika izbira ženskih zimskih hlač, jopic, srajc, razne vrste nogavic ter velika izbira svilenih, barhent in volnenih rut.

»Pod velbom« - Ljubljana
 STARI TRG šte. 3.

Najboljši
 bakreni
 kotli

vsake vrste za
 zganjekuho se
 dobe pri trdki

MAKS WEISS

prvi bakrokotlar, LJUBLJANA,
 Sv. Petra c. 33, delavnica Sp. 518ka 166.

Ordinacijske ure dr. Nekrvava.

(Spraviti.)

8. - (Nadaljevanje sledi.)

Oho, gospoda moja, pa kar dva naenkrat! Ampak s takimi policijsko zabranjenimi kurjimi očmi bi ne smel hoditi po ulicah niti en človek, odkar je iznajden »KUKIROL«! To sploh niso več običajne kurje oči! To so pravi debeli podplati vojaških čevljev. Iz teh bi se zamogli napraviti solidni gumbi za suknje. Vendar milijon milijonkrat preizkušeni Kukirol-obliži za kurje oči omehča in odstrani brez noža in pile vse roženice, žulje in bradavice. Obliži je tako izvrsten, da že po preteku dveh ali treh dni vse pozdravi. Z njim se bolečine takoj ublažijo. Zaponite si za vedno besede »Veliko ali malo kurje oko, odstrani Kukirol samo.« Ob enem Vas prosim, da si zaponite, da je za negovanje in čiščenje nog Kukirol najboljšo sredstvo. Ako Vi to sredstvo pravilno uporabljate, ne boste imeli na Vaših nogah nobenih nadležnih odtisov in boste hodili brez strahu, da Vam zopet čevlji ožalijo noge. Kukirol obliži in Kukirol preparat za umivanje nog dobite v vsaki lekarni in boljši drogeriji. Toda paziti morate na varstveno znamko: »Petelinova glava z nogo«, a druge izdelke, ki se Vam usiljujejo kot istotako dobri, najenergичneje zavračajte. Nabavite si še danes poučno brošuro: »Pravilno negovanje nog.« Dopolnje se Vam brez plačno od tvidke

HUGO BULLY. Beograd, Jugo-lavija, Jakšičeva 11.

Pravi, po vsem svetu znani, in v milijon službah preizkušeni Kukirol fabrikati se dobijo v vsaki lekarni in v vsaki boljši drogeriji, in sicer za ceno 18 Din za škatljo Kukirol obliža in 12,50 Din za paket Kukirol preparata za umivanje nog. V mnogih trgovinah se ponujajo po nižjih cenah ponaredbe naših pravih Kukirol fabrikatov. Iste odklanjajte v lastnem interesu in prosimo, da pazite na to, da Vam se ne usilijo kot »tudi prav dobri« manj vredni izdelki. Boljšega kot KUKIROL se ne dobi. Pristni samo z varstveno znamko »Petelinova glava na nogo«. Naš znanstveni oddelček, ki je pod vodstvom starega, izkušenega zdravnika, Vam ob pošiljavi povratne poštne brezplačno nudi vsa pojasnila in dobre svete na vsa vprašanja v zadevi negovanja in boleznih nog.

KUKIROL - FABRIK, GROSS - SALZE
 bei Magdeburg (Deutschland).

Najboljše se kupi brez dvoma

„PRI NIZKI CENI“

Ign. Zargl, Ljubljana Sv. Petra c. 3

nudi cenl. odjemalcem razno damsko, moško in otroško perilo in velika zaloga raznih zimskih potrebščin ter velika izbira za krojače in šivilje.

Našim rodbinam
 priporočamo našo pravo domačo

Kolinsko cikorijo

Izvrsten pridatek za kavo.

umakne in ne vda. Ohranite v sreih svojih otrok to, kar nam je najsvetejše, namreč podobo božjo, katoliško vero, ljubezen do Boga, do Zveličarja, do prečiste Device Marije, do svete Cerkve. Kolikor bolj se Vam to posreči, toliko več boste tudi koristili svoji domovini. Zakaj s tem, da utrjujete vero v mladini, polagate tudi temelj pravi domovinski ljubezni in temelj vsaki pravi čednosti, ki je duša države. Gospod venčaj Vaše boje za versko šolo z obilnim uspehom!

DOUBL za površne suknje

v krasni izbiri, najnovejše blago za JESENSKE OBLEKE, za moške in ženske od Din 70.— dalje. VOLNENE JOPICE, dolge in kratke v vseh modnih barvah, od Din 55.— dalje. Flanelaste RJUHE klotaste in kajgaste KOVTRÉ, od Din 200.— dalje, cvilih, platno, kontenina bela in temna, najboljše vrste od Din 14—21; predpasniki, obleke za dečke in deklíce, zimsko triko-perilo, otroške skoke, nogavice, volnene rute in šerpe, pletke, velike ogrinjalke, volnene in svilene rute in šerpe, vseh vrst BARHENTA in FLANELE kupite CENEJE kot POVSOD DRUGJE! — Se priporoča trdka

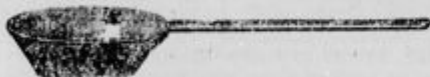
F. I. Goričar, »Pri Ivanki«

LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 29.

„JUGOMETALIJA“ Ljubljana

izdeluje

vse vrste bakrenih kotlov nadož vseh

vrst kleparska, ključavničarska in vodovodno - inštala - cijska dela.

Znižane cene. * Točna postrežba.

Kolodvorska ul. 18.

Novo laško brinje

dobite zopet pri FRAN POGACNIK, Ljubljana, Dunajska cesta šte. 36.

Tamburice

za društva, zборе in zasebnike izdeluje in raz-očila stara in znana tvornica tamburic **I. VARDIAN, Sisak-Hrvatska** Cenik s slikami pošljem zastonj.

Otvoritev!

Čast mi je slavnemu občinstvu naznaniti, da bom otvoril dne 15. oktobra

zobotehnični atelje

v Ljubljani, Rožna ulica šte. 15

Alojzij Bajc konc. zobotehnik

Globoko znižane cene!

Zal bo vsakemu, kdor kupi prej blago za zimo, preden si ogleda mojo veliko zalogo prvovrstnega češkega blaga po zelo znižani ceni. Krasna izbira barhenta, moških in ženskih štofov, hlačevine, fiskovine in drugega volnena blaga. — Znižane cene tudi pri špecer. in drugem blagu. — Se najtopleje priporočam

J. MENART, trgovec — DOMZALE.

Prometni zavod za premog d. d.
v Ljubljani

prodaja **premog**

iz slovenskih premogovnikov,

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

INOZEMSKI PREMOG IN KOKS

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angl. KOKS za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete. Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II.

Pri nakupu zase in za družino se Vam priporoča staro, domače podjetje z samo češkim blagom, trdka

v LJUBLJANI **pri Češniku** Lingarjeva ulica.

Postrežba strogo poštena!

Sukno za moške suknje, štof, kamgarn. Sukno za ženske plašče (mantine), velur, pliš in žamet.

Novosti v volnenem in porhentnem blagu. — Ogrinjalke kocke, svilnate, plišaste in žametne, volnene rute in šerpe. Posteljne garniture, odeje domačega izdelka. Konjski koci, plahte itd. — Vse po znatno znižani cenil

Ljudska posojilnica

reg. zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

Obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vsakega odbitka.

Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo, v lastni palači, zidani še pred vojno iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z **neomejenim** jamstvom, za vloge vsi člani s svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad K 175,000.000.

Kupim suhe GOBE

po NAJVIŠJI ceni in vsako množino. — Ponudbe z navedbo cene z vzorcem na
IVAN SEVER — VELENJE

KUPIMO vsako množino bukavih DRV, bukovega OGLJA, tesanega in rezanega LESA ter plačamo najvišje dnevne cene. Ponudbe na: **PROMETNA D. D.**, — Ljubljana — Krekov trg št. 10.

Najboljši šivalni stroji in kolesa

Gritzner za rodbinsko in obrtno rabo vedno v zalogi

edino pri **Josip Petelinc**

Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika. Istopan potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedarje. Galanterija in vse drobno blago.

Ceneno češko perje!

En kg sivega opuljenega perja Din 70, na pol belo Din 90, belo Din 100, boljše Din 120 in 150., mehko, jak puh, 200 in 225 Din, boljše vrsta 275 Din. — Pošiljate carine prosto, proti povzetju, od Din 300 naprej, poštne prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zmenja in neveče vzame nazaj. Naročila samo na **BENEDIKT SACHSEL — LOBEZ** števil. 159 kod PILZNA, Češkoslovaška. — Pošine pošiljke gredo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Od strokovnjakov je pripoznano, da je **SPLITSKI**

cement znamka »Salona«

NAJBOLJŠI! Tovarna daje za istega polno garancijo. — Dobite ga po najnižji ceni pri

J. MENART, trgovec, Domžale.

Svoji k svojim!

Kedar kupujete **BLAGO** za moške ali ženske **OBLEKE**, za **SRAJCE**, **KAMBRIKE**, **BARHANTE**, **CEFIRJE**, **RUTE** itd., kupujte vedno le pri trdki

Logar & Kalan

v Kranju

ker tukaj je že znano, da je najboljša posrežba in da se kupi dobro in poceni. Trgovina se nahaja v lastni hiši na Glavnem trgu, in **NE VEC** nasproti lekarne v notarjevi hiši. Zato so cene še nižje, ker ni visokih najemnih stroškov.

Najboljši — najcenejši
šivalni stroji

EXCELLA

za rodbinsko, čevljarico in krojaško obrt.

Oglejte si zalogo pri št.

J. GOREC

LJUBLJANA

Palača Ljubljanske Kreditne banke.

MERAKL

barve, črnila, lake, kit, emalje, copče in zajamčeno čisti tirnež najboljše kakovosti nudi

MEDIČ-ZANKL družba
Z. O. Z.

Maribor Ljubljana Novi Sad
podružnica centralna skladišče

Tovarne

Ljubljana — Medvode.

FRANC ERJAVEC,

»PRI ZLATI LOPATI«, trgov. z železnino,
LJUBLJANA " Valvazorjev trg št. 7,
priporoča svojo bogato zalogo raznovrstne želez-
nine ter tudi prvovrstni dalmatinski »PORTLAND
CEMENT« po nizki ceni.

SUKNO

kamgarn in ševjot za moške in ženske obleke, belo, pisano in rujavo platno, cefir, hlače, tiskano in razno manufakturno, kupite na ceneje in v velikanski izbiri v novo urejeni in prezidani veletrgovini **R. Stermecki, Celje, št. 332.** — Ilustrovani cenik za čevlje, klobuke, obleke, perilo, odevje, lasostriznike, britve in tisoče drugih predmetov se pošlje vsakemu zastoj! Vzorce proti odškodnini! Trgovci eogros cene!

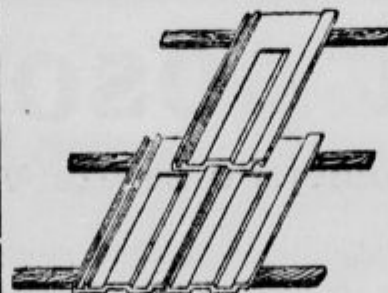
„SALONIT“

se izdeluje v vseh poljubnih dimenzijah in barvah. Dolgoletno jamstvo jamči za izbornost kakovost. »Salonit« je za pokrivanje streh in izoliranje sten proti vlagi najboljši material sedanosti, kateri se uporablja širom cele Evrope.

Proračune, cenike, kataloge in navodila pošilja brezplačno:

„SPLIT“

d. d. za cement Portland, Ljubljana.
Zastopniki se sprejmejo.

Najcenejše strešno kritje!

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D. LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 13

preje **VIDIC-KNEZ** tovarne na Viču in Brdu nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema za rezama, kakor tudi bobrovec (biber) in

zidno opeko

Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Brzovjav.: Gospobanka.

Račun poštnege čekovnega urada za Slovenijo št. 11.545

v lastni palači (vis à vis hotela „Union“).

Račun poštnege čekovnega urada v Zagrebu št. 39.080

Podružnice: Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Kapital in rezerve skupno nad K 60.000.000.—, vloge nad K 600.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji

Amerikanski oddelek: Direktno zveze z ameriškimi bankami. — Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.